

לוי וינר

אנו.

עוֹלָיִם

אַרְצָה

ספר למוד השפה העברית לבוגרים

עֲבֵרִית לְבוֹגְרִים אֲנוּ עוֹלָיִם אֶרְצָה

מאת לֵוִי וִינֵר

מאת לֵוִי וִינֵר

ספר למוד השפה העברית לבוגרים המתאר את תקופת העליה הפבירה, נועד לשעורי ערב והוראה פרטית. קורס למתחילים, עם מלון עברי-פולני-אידי-גרמני

הרק ראשון-למתידים. הרק שני-רמתיים ספר למוד השפה העברית ערוך בשיטה טבעית מתוך הדרגה נמרצה לבוגרים, בצרוף הערות מתודיות.

שיטת הספר מרכבת בארבעת הסעיפים הללו:

מתוך שיטה פדגוגית מודרנית מתוארים בספר חיי משפחה עברית בגולה, החיים בהסתדרות, בהכשרה, החיים הפוליטיים (אקפית, בחירות) ידיעית יסודיות ע"ד הציונות, העליה ארצה, העבודה בארץ ואפזרות שונות מן החיים הארץ-ישראלים וההוי של מולדתנו. בספר באו הרגילים בדבור ובכתב וידיעות רקדוקיות והכל עובד בהדרגה מרובה לאופן שהתמיד יעכל הכל בנקל ובהתענינות עצומה. בספר נתנה הבקשה נאמנה להתעוררות הלאומית שתקפה את כל צדדות עמנו. החיים הפוליטיים לא הוארו עוד עד כה בספר לסוד באופן בריט וברור כל כך ומתוך שיטה קלה כזו. האותיות ונקודותיהן גדולות וברורות. הנגינה והקמץ הקטן מסומנים בכל מלה, חמונות מעשה ידי ציירים אמנים מפארות את התוכן האקטואלי והמענין. המחיר 2,50 זל.

(1) אפשרות לנהל את כל השעורים לרבות השעור הראשון רק בשפה העברית מבלי להקק לישפת תרגום כי שהיא ולמכשירים מיוחדים שאינם לפי מעמם של תלמידים כוגרים. (2) גם בשעורים הראשונים, כשאוצר המלים של התלמיד דל מאד - באו כפורים קדים המעובדים בהתאם לידיעותיו של היום ברקדוק ובכנגון. באופן כזה הוונחה רשימה המיעטת של משפטים בודדים מחוסרי קשר מחשבתו כי שהוא. (3) בכל ספור מסייעות רק הצורות הרקדוקיות, שנכתבו לתלמיד סקורם וכיחיד הובלטו צורות רקדוק הסבוארות בשעור הגדון בפעם הראשונה. (4) הרקדוק מבואר בשיטה אינדוקטיבית. ביוצר מתוך פרקי רקדוק מיוחדים ססוק התלמיד בעצמו את הכללים הנדונים. הנגינה והקמץ הקטן המבוטא בהברה הספרדית מסומנים באותן בולט. מחיר כל חלק 2,50 זל.

Wyd. N. SZAPIRO, Warszawa, Nowolipki 8. P. K. O. 16.562

לוי וינר

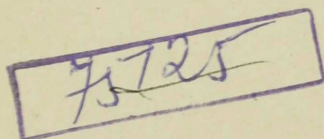
אָנוּ עוֹלָיִם אַרְצָה

ספר למוד השפה העברית לבוגרים

נועד לשעורי ערב ולהוראה פרטית

קורס למתחילים

עם מלון עברי-פולני-אידי-גרמני

הוצאת נ. שפירא, ורשה

1934

תרצ"ד

כל הזכויות שמורות למחבר

Copyright 1933 by the Author

„ANU OLIM ARCA”

Podręcznik języka hebrajskiego dla dorosłych

Lernolibro de la lingvo hebrea por plenkreskuloj

ułożył | prilaboris

Lewi Wiener

למוקירי שפתנו הלאומית, שלא זכו ללמוד בימי ילדותם,

מקדיש את הספר הזה

המחבר

מאת המחבר

בה כשעה שספרי הנועד לבוגרים, עברית לבוגרים" ובה להצגתה רבה והוא נפוץ בין כל ישראל העם על ספרותו וחוגיו השונים. מצאתי לנכון להוסיף על הנ"ל עוד ספר אחד לבוגרים המגיש בזה לקהל העברי.

הספר הזה אינו בא, כפי שהדגשתי לעיל, לתקן, איא להוסיף, כל השיטה, שבה עובד ספרי עברית לבוגרים' בעינה עומדת, הוא איננו סעשה לקוט סתם, אלא כגון שיסודותיו השתתן על ארבעת סעיפי השיטה העוברת כחוט השני בשני חלקיו וסלוק לבנה אחת מן הבנין עלול להביא ידיו תמוטה נכרת, כל שעור שב, עברית לבוגרים' הוא שלב נוסף בסולם המוביל לרכישת השפה כרא קפיצות נחשונות סתוך הדרגה נמרצה. (ראה שם)

אולם תגברת התנועה העברית, הכרוכה בשאיפה חכבירה ארצה, ההדירה בי את ההכרה, כי כל המחזה הנהדר של התחיה העברית ראוי להקבע בספר למוד אנכ שיטה פדגוגית פדרגת באופן שהבוגר יוכל לרכש את שפתנו הדאומית על יסוד חומר ספרותי המתאר את התעורה הלאומית וההוי הארץ-ישראלי ומכל עמודיו של הספר תהא נושבת עלינו הרוח המעוררת ומשיבת נפש של, אנו עולים ארצה בשירה ובמרה"...

בספר הנוכחי תוארו חיי משפחת עברית כגולה, ימי ילדותם של נבגרי הספר (וכאן לופד התלמיד את המלים היסודיות ביותר), החיים בהכשרה, בהסתדרות, החיים הפוליטיים, העליה ארצה, העבודה בארץ ואפיוורות שונות מן החיים הארץ-ישראליים, כמו כן נתנו ידיעות יסודיות על דבר הציונות. ואני תקוה, שגם ספרי זה יתקבל כרצון ע"י מורינו ומחנכינו בחוגים השונים והם יעמדו בעצמם על ההבדל שבין שני הספרים לבוגרים, עברית לבוגרים' ו,אני עולים ארצה' ובהתאם לצרכיהם יבחרו כאחד מהם או בשניהם גם יחד כאופן שאחד ימלא את השני.

הקמץ הקטן המכוסא בהברה הספרדית o מומן גם פה י' והמיעול צוין כמתנ בולט בכר הספר.

המשפחה

שְׁמוּאֵל - אִישׁ. רַבֶּקָּה - אִשָּׁה. יוֹסֵף - יָלֵד. חַנָּה - יָלְדָה.
 שְׁמוּאֵל - אָב יוֹסֵף וְלַחַנָּה. רַבֶּקָּה - אִם יוֹסֵף וְלַחַנָּה. יוֹסֵף -
 בֶּן לְשְׁמוּאֵל וְלַרַבֶּקָּה. חַנָּה - בֵּת לְשְׁמוּאֵל וְלַרַבֶּקָּה. יוֹסֵף אָח לַחַנָּה.
 חַנָּה - אָחוֹת לְיוֹסֵף.

אִישׁ. אִשָּׁה. יָלֵד. יָלְדָה. אָב. אִם.
 בֶּן. בֵּת. אָח. אָחוֹת. שֵׁם. מָה?

תרגיל בדבור ובכתב.

מָה שֵׁם הָאָב ? מָה שֵׁם הַבֶּן ? מָה שֵׁם הָאִם ? מָה שֵׁם הַבֵּת ? לְמִי בֶן יוֹסֵף ?
 לְמִי בֵת חַנָּה ? לְמִי אָח יוֹסֵף ? לְמִי אָחוֹת חַנָּה ? לְמִי אָב שְׁמוּאֵל ? וְאִם רַבֶּקָּה ?

II.

הפרנסה

שְׁמוּאֵל נָר בַּעֲיָרָה. שְׁמוּאֵל סוֹחֵר. לְשְׁמוּאֵל חֲנוּת. שְׁמוּאֵל קוֹנֶה
 סוֹחֵרָה בַּעֲיָרָה. בַּעֲיָרָה מוֹכֵר שְׁמוּאֵל אֶת הַסּוֹחֵרָה. הַמְסֻחֵר הַפְּרָנֶסָה
 שֶׁל שְׁמוּאֵל.

נָר. עִיר. עֲיָרָה. סוֹחֵר. סוֹחֵרָה. מְסֻחֵר. חֲנוּת.
 קוֹנֶה. מוֹכֵר. פְּרָנֶסָה. אִיפָּה ? עוֹשֶׂה. הוּא.

איפה גר שמואל ? מה הוא עושה ? איפה הוא קונה סחורה ? איפה הוא מוכר את הסחורה ? מה הפרנסה של שמואל ?

III.

שמואל בַּחֲנוּת

שמואל עובד כל היום בַּחֲנוּת. הוא מדבר עם הקונים.
שמואל מראה לקונה סחורה. אומר הקונה: "לא, הסחורה הזאת לא יפה".
מראה שמואל סחורה אחרת. אומר הקונה: "כן, הסחורה הזאת יפה".
את הסחורה הזאת קונה האיש. שמואל שמח.
כל עובד שמואל כל היום.

עובד. כל היום. מדבר. עם. מראה. אומר.
יפה. אחר. כן. לא. שמח. כך. זאת. מי?

זמן הנה

אני מוכר	אני קונה	אני גר
אתה מוכר	אתה קונה	אתה גר
הוא מוכר	הוא קונה	הוא גר

איפה עובד שמואל כל היום ? עם מי הוא מדבר ? מה מראה שמואל לקונה ?
בה קונה האיש ? מי שמח ?

IV.

בערב

א.

כל היום שמואל איננו בבית. שמואל איננו (לא) רואה את
הילדים. כל היום שמואל ברחנות. בערב הולך שמואל הביתה.
בבית שמחים יוסף ורחנה באב ואומרים: "שלום, אבא, שלום"
"שלום, ילדים יקרים" אומר שמואל לילדים.
שמואל, רבקה, יוסף ורחנה יושבים אר השלחן ואוכלים
ארוחת הערב.
אחרי ארוחת הערב עומדים יוסף ורחנה אצל אבא, מדברים
ומדברים. הילדים שמחים באבא. אבא שמח בילדים הנסים.
אחרי כן הולכים הילדים לישון.

מספר רבים

מראה - מראה.	מזכר -	ילד - ילדים.
אומר - אומרים	עובד -	שמח - שמחים
קונה - קונים.	סוחר -	יפה - יפים

איננו. בית. רואה. ערב. הולך. יושב. עומד. שדום. יקר.
שֶׁלֶחַן. אוכל. ארחת הערב. אצל. לישן. מתי? אחרי בן. הם.

תרגיל בדבור ובכתב.

איפה שמואל כל היום? מתי הולך שמואל הביתה? מה אומרים הילדים לאבא?
איפה יושבים הילדים? מה הם אוכלים? מה עושים הילדים אחרי ארחת הערב?
מה הם עושים אחרי בן?

V.

בערב

ב.

בערב קורא שמואל בעתון. שמואל קורא בעתון את התלגרמות.
אחרי בן הוא קורא בעתון את המאמרים. הוא אוהב מאמרים
יפים של עתונאים טובים. הוא קורא גם מודעות. הוא אינו (לא)
קורא את כל המודעות.
גם רבקה קוראת בעתון. רבקה קוראת הרבה מודעות.
רבקה אוהבת לקרא את הכרוניקה. רבקה אינה (לא) אוהבת
הרבה פוליטיקה.

זמן הזה

אנחנו	הולכים	אנחנו	עומדים
אתם	הולכים	אתם	עומדים
הם	הולכים	הם	עומדים

עתון. קורא. מאמר. אוהב. טוב. עתונאי. גם. מודעת. הרבה.

מרגיל בדבור ובכתב.

במה קורא שמואל בערב? מה הוא קורא בעתון? מה קוראת רבקה בעתון?
מה אינה אוהבת רבקה לקרא?

VI.

בבקר

שמואל מקוץ בשעה מקדמת. גם רבקה מקיצה בשעה
מקדמת. יוסף וחסה עוד ישנים. רבקה מתלבשת ומכינה
ארוחת הבקר. אחרי בן מקיצים גם הילדים. הבית מתמלא
חיים.

הילדים מתלבשים, מתרחצים, שותים ואוכלים, לוקחים
את הספרים, אומרים "שלום" לאבא ואמא וחולכים אל
בית הספר.

המלים החדשות

מקיץ. בשעה מקדמת. עוד. מתלבש. מתמלא. מכין.
חיים. מתרחץ. שותה. לוקח. ספר. בית הספר. בבקר.

שמואל אוהב את רבקה.	זכר	ג. ב. ה	קורא - אוהב לקרא
רבקה אוהבת את שמואל	יושב	יושבת	ישן - הולך לישן
	הולך	הולכת	

ממי מקיץ שמואל? מי גם בן מקיץ בשעה מקדמת? מי עוד ישן? מה עושה רגקה? מי מקיץ אחרי בן? מה עושים הילדים?

VII.

בבית הספר

יוסף לומר בבית הספר. גם חנה לומדת בבית הספר. המורה אוהב את יוסף וחנה כי הם לומדים היטב. יוסף תלמיד טוב. גם חנה תלמידה טובה. הם חרוצים. הם בוחבים יפה במחברת.

בבית הספר יש ספריה. המורה נותן לילדים ספרים לקריאה בבית. ספרי למוד קונים הילדים בבית מסחר ספרים. הילדים אוהבים לקרא מעשיות יפות ושירים יפים.

המלים החדשות

לומר. היטב. תלמיד. תלמידה. ספריה. נותן. בית מסחר ספרים. מעשיה. שיר. חרוץ. מחברת. בוחב.

מרגל בדבור ובכתב.

איפה לומדים יוסף וחנה? מה נותן המורה לילדים? איפה קוראים הילדים בספרים? איפה קונים ספרי למוד? מה אוהבים הילדים לקרא?

זכר וגכה

מכין - מכינה

זכר וגכה

מקיץ - מקיצה

אַרְחַת הַצְּהָרִים

בַּצְּהָרִים יוֹשְׁבִים כָּל בְּנֵי הַבֵּית אֶל הַשְּׁלֶחֶן. מִצַּד אֶחָד
 יוֹשֵׁב בְּעַל הַבֵּית—שְׁמוּאֵל. מִצַּד שְׁנֵי יוֹשְׁבֵת בְּעֶלֶת הַבֵּית—
 רַבְּקָה. מִצַּד שְׁלִישִׁי יוֹשְׁבִים הַיְלָדִים.
 בְּעֶלֶת הַבֵּית נוֹתֶנֶת לְשְׁמוּאֵל וְלַיְלָדִים מֶרֶק, בָּשָׂר. אֶת
 הַמֶּרֶק אוֹכְלִים בְּכַף. אֶת הַבָּשָׂר אוֹכְלִים בְּמִזְלֵג וּבִסְבִּין.
 אֶת הַבָּשָׂר אוֹכְלִים עִם לֶחֶם אוֹ גִּלְסָקָה
 לִפְנֵי הָאַרְחָה וְגַם אַחֲרֵי הָאַרְחָה רוֹחֲצִים אֶת הַיָּדִים
 בְּמֵיִם וּבִסְבִּין וּמִנֹּגְבִים בְּמִנְּבֶת.

הַמֵּלִים הַחֲדָשׁוֹת

צְהָרִים. בְּנֵי הַבֵּית. צַד. בְּעַל הַבֵּית. מֶרֶק. בָּשָׂר. מִזְלֵג.
 סְבִין. לֶחֶם. אוֹ. גִּלְסָקָה. לִפְנֵי. מֵיִם. מִנֹּגֵב. מִנְּבֶת. סְבִין.

מִרְגִּיל בְּדִבּוּר וּבִכְתָּב.

אִיפֹה יוֹשְׁבִים כָּל בְּנֵי הַבֵּית בַּצְּהָרִים? אִיפֹה יוֹשְׁבִים בְּעַל הַבֵּית, בְּעֶלֶת הַבֵּית
 וְהַיְלָדִים? מַה נוֹתֶנֶת רַבְּקָה לְבְנֵי הַבֵּית? בְּמָה אוֹכְלִים אֶת הַמֶּרֶק? בְּמָה אוֹכְלִים אֶת
 הַבָּשָׂר? עִם מָה אוֹכְלִים אֶת הַבָּשָׂר? מָה עוֹשִׂים לִפְנֵי הָאַרְחָה וְאַחֲרֵי הָאַרְחָה?

יְחִידָה	רְבוֹת
מִזְעָה	— מִזְעוֹת
תְּלִמִידָה	— תְּלִמִידוֹת
מִחְבֶּרֶת	— מִחְבְּרוֹת

יְחִידָה	רְבוֹת
מַעֲשֵׂה	— מַעֲשֵׂיוֹת
סִפְרִיָּה	— סִפְרִיוֹת
יְלָדָה	— יְלָדוֹת

אַחֲרֵי הָאַרְחָה

אַחֲרֵי אֲרַחַת הַצְּהָרִים מְכִינִים הַיְלָדִים אֶת הַשְּׁעוּרִים,
כּוֹתְבִים וְלוֹמְדִים. יוֹסֵף אוֹהֵב אֶת שְׁעוֹר הַחֶשְׁבּוֹן. לְחֹנָה
קָשָׁה הַחֶשְׁבּוֹן. הִיא אֵינָה אוֹהֶבֶת חֶשְׁבּוֹן. יוֹסֵף עוֹזֵר לְחֹנָה
בְּחֶשְׁבּוֹן.

חֹנָה אוֹהֶבֶת לְצִיר, הִיא מְצִירֶת הַרְבֵּה.
אַחֲרֵי כֵן קוֹרְאִים הַיְלָדִים מַעֲשִׂיּוֹת יְפוֹת וּמִשְׁחָקִים
בְּמִשְׁחָקִים יָפִים.

הַמַּלְיָם הַחֲדָשׁוֹת

שְׁעוֹר. חֶשְׁבּוֹן. קָשָׁה. עוֹזֵר. לְצִיר. מִשְׁחָק. מִשְׁחָק. אֵינָה ? אִם.

תְּרַגִּיל בְּדַבּוּר וּבִכְתָּב.

מָה עוֹשִׂים הַיְלָדִים אַחֲרֵי אֲרַחַת הַצְּהָרִים ? אֵינָה שְׁעוֹר אוֹהֵב יוֹסֵף ? אֵינָה שְׁעוֹר
אוֹהֶבֶת חֹנָה ? מָה עוֹשֶׂה יוֹסֵף, אִם לְחֹנָה קָשָׁה הַחֶשְׁבּוֹן ? מָה עוֹשִׂים הַיְלָדִים
אַחֲרֵי כֵן ?

זָכָר : אֶחָד, שְׁנַיִם, שְׁלֹשָׁה, אַרְבָּעָה, חֲמִשָּׁה, שֵׁשׁ, שִׁבְעָה, שְׁמוֹנֶה, תְּשֻׁעָה, עֶשְׂרֶה.
נִקְבָּה : אַחַת, שְׁתַּיִם, שְׁלֹשׁ, אַרְבַּע, חֲמִשׁ, שֵׁשׁ, שִׁבְעִי, שְׁמוֹנֶה, תְּשֻׁעִי, עֶשְׂרִי.
זָכָר : רִאשׁוֹן, שְׁנִי, שְׁלִישִׁי, רְבִיעִי, חֲמִשִּׁי, שְׁשִׁי, שְׁבִיעִי, שְׁמִינִי, תְּשִׁיעִי, עֶשְׂרִי.
נִקְבָּה : רִאשׁוֹנָה, שְׁנִיָּה (שְׁנִית), שְׁלִישִׁית, רְבִיעִית, חֲמִשִּׁית, שְׁשִׁית, שְׁבִיעִית,
שְׁמִינִית, תְּשִׁיעִית, עֶשְׂרִית.

מחלה

בְּבֶקֶר אַחֵר אָמְרָה חֲנָה, כִּי רֹאשָׁה בּוֹאֵב. רִבְקָה קָרְאָה
לְרוֹפֵא.

הַרוֹפֵא בָּדַק אֶת חֲנָה וְאָמַר: "חֲנָה חוֹלָה".
הַרוֹפֵא שָׁאַל אֶת רִבְקָה: "הֵיטָּ שֶׁ עוֹד יֵלְדִים קְטָנִים?
"בֹּו, עָנְתָה רִבְקָה, יֵשׁ עוֹד יֵלֵד קָטָן"
אִז עָבְרָה חֲנָה אֶל בֵּית הַחוֹלִים.

הַמְלִים הַחֲדָשׁוֹת

רֹאשׁ. בּוֹאֵב. רוֹפֵא. בָּדַק. חוֹלָה. שָׁאַל. פָּה. עָנָה. אִז.
עָבַר. בֵּית הַחוֹלִים. יֵשׁ. מִחֲלָה. לָאֵן?

תַּרְגִּיל בְּדַבָּר וּבִכְתָּב.

מָה כָּאֵב לְחֲנָה? מָה עָשְׂתָה אִז רִבְקָה? מָה עָשָׂה הַרוֹפֵא? מָה אָמַר? מָה שָׁאַל
הַרוֹפֵא אֶת רִבְקָה? לָאֵן עָבְרָה הַחוֹלָה?

זְמַן הַיָּה

ז.ב.ה

אֲנִי עוֹזֵר	אֲנִי עוֹזֵר
אֲתָּה עוֹזֵר	אֲתָּה עוֹזֵר
הוּא עוֹזֵר	הֵיא עוֹזֵר

זָכַר

אֲנִי עוֹזֵר	אֲנִי עוֹזֵר
אֲתָּה עוֹזֵר	אֲתָּה עוֹזֵר
הוּא עוֹזֵר	הֵם עוֹזֵר

בְּבֵית הַחוּלִים

בְּבֵית הַחוּלִים שָׁכְבָה חָנָה בַּמָּטָה. הִיא לֹא רָאָתָה אֶת אִמָּא
וְלֹא אֶת אָבִא. חָנָה הִתְנַעֲנְעָה אֶל אָבִא וְאִמָּא וְגַם אֶל יוֹסֵף.
לְפַעֲמִים הִיא בָּכְתָה. אִזּוֹ בָּאָה הָאָחוֹת הֶרְחֵמְנִיה וְדִבְרָה אֶל
חָנָה דְּבָרִים טוֹבִים. הִיא נָתְנָה לְחָנָה נִיר וְעֶפְרוֹן.
חָנָה כָּתְבָה מִכְתָּב:

לְאָבִא, לְאִמָּא וְלְיוֹסֵף שְׁלוֹם!

טוֹב לִי כֹה בְּבֵית הַחוּלִים. הָאָחוֹת נוֹתְנָת לִי מַה שֶּׁאֲנִי
רוֹצָה. בְּנִדְאִי אַתֶּם דּוֹאֲגִים לִי. אֵין דְּבָר. לִי טוֹב.
חָנָה

בְּאֶשֶׁר הַחוּרִים וְיוֹסֵף קָרְאוּ אֶת הַמִּכְתָּב הַזֶּה, הֵם
בָּכוּ מִשִּׂמְחָה.

הַמַּלְיָם הַחֲדָשׁוֹת

שָׁכְבָה. מָטָה. הִתְנַעֲנְעָה. לְפַעֲמִים. בָּא. הָאָחוֹת הֶרְחֵמְנִיה.
נִיר. עֶפְרוֹן. מִכְתָּב. רוֹצָה. בְּנִדְאִי. דּוֹאֵג. אֵין דְּבָר. בְּאֶשֶׁר. בָּכָה.

זִמְן עֵבֶר

ז. מ. כ. ה	ז. כ. ר
(אֲנִי) בְּדַקְנִי	(אֲנִי) בְּדַקְנִי
(אֲתָן) בְּדַקְתָּן	(אֲתָם) בְּדַקְתֶּם
(עֹן) בְּדַקִּי	(הֵם) בְּדַקִּי
(אֲנִי) בְּדַקְתִּי	
(אֲתָן) בְּדַקְתָּ	
(הִיא) בְּדַקְהָ	

אל מי התעצבנה חנה בבית החולים? מי בא אל חנה כאשר היא בכתה? מה עשתה חנה בנזיר ובצפרון? מי קרא את המכתב?

XII.

החנינה

עברו שבועות אחדים וחנה היתה פריאה. היא יכלה לעזוב את בית החולים ולשוב הביתה. החורים ערכו חנינה לכבוד חנה. כל החברים והחברות של חנה באו אל החנינה הזאת. השמחה היתה גדולה. הרבה מתנות נתנו לו לחנה החברים והחברות. כלם שמחו כי חנה איננה עוד חולה והיא יכולה לשחק במקום.

המלים החדשות

שבוע. אחדים. פריא. יכול. ערף. חנינה. עוב. שם. לכבוד. מתנה. במקום. היה.

זמור

בכיתי	-	בכינו	-
בכית	בכית	בכיתם	בכיתן
בכה	בכתה	בכו	-

מתי עזבה תנה את בית החולים? מה עשו אז ההורים? מי בא אל התנינו?
מי שמח אז?

XIII.

בהסתדרות נער

בפרקים הקודמים עברו לעיני הקורא ימי הילדות של
נבורי הספר הזה יוסף וחנה.
שנים עברו. יוסף וחנה גדלו. יוסף ^{היה} את בית
הספר.

כאשר יוסף היה עוד תלמיד בבית הספר, קרא ושמע
הרבה על דבר ארץ ישראל וחציונות. גם אז אהב מאד
את ארץ ישראל והתענין ^{uninteressant} בכל מה שנעשה ^{פיקטיבית} במולדת הנקרה.
גם אז, בבית הספר, דברו התלמידים הרבה על דבר
ארצנו.

הרבה תלמידים היו חברים בהסתדרות נער, ^{מאסדעם} באו
לאספות, קראו עתוני נער ציוניים ולמדו הרבה על דבר ^{עוֹפֶנְהײַם}

זמן עבר

שבת	שבת
שבת	שבת
שבת	שבת
שבת	שבת

הציונות. גם אז כבר עברו הנערים עבודת הקדש - אספו
 נדבות לטובת קרן קיימת. שנים שנים הלכו הנערים מבית
 לבית וגבו את הכסף. גם שקלים ציוניים מכרו הנערים.
 הם מלאו יפה את חובתם הלאומית.

naïvement

המלים החדשות

פרק. עינים. גבור. שנה. גמר. התעניין. מולדת. קדוש.
 הסתדרות. נער. אספה. נדבה. נכה. חובה. לאומי.
 ארץ. איך?

תרגיל בדבור ובכתב.

על מה קראנו בפרקים הקודמים? במה התעניין יוסף גם בימי ילדותו? מה
 עשו התלמידים בהסתדרות נער? איך מלאו הנערים את חובתם הלאומית? איך אמה
 ממלא את חובתה הלאומית?

XIV.

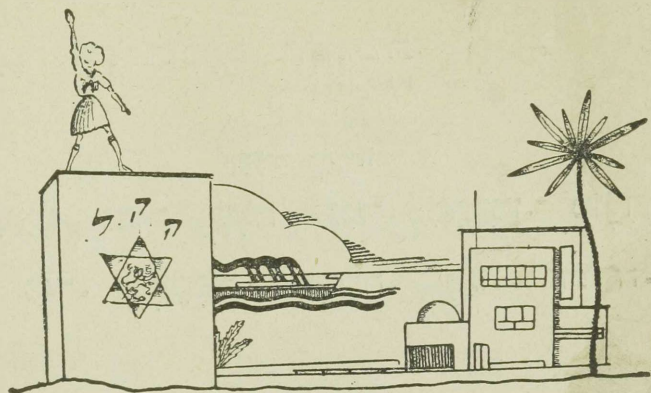
קרן קיימת וקרן היסוד

קרן קיימת מאספת כספים מיהודי כל העולם. בכסף
 הזה היא קונה אדמה בארץ ישראל. על הפרקע (אדמה)
 היא מושבת את הפועלים העברים. האפרים החדשים בונים

sovereign

ימים של ילדות - ימי ילדות. גברים של הספר - גבורי הספר. עתונים של נער,
 עתוני נער. ילד, ילדות נער, נער

בְּפָרִים חֲדָשִׁים. הֵם חֲרָשִׁים בְּעֶצְמָם, וּזְרָעִים בְּעֶצְמָם וְעוֹשִׂים
 כָּל עֲבוּדָה. מָה טוֹב לְחָרֵשׁ אֲדָמַת הַמּוֹלָדָת! כָּל עֲבוּדָה
 בְּאֶרְצֵנוּ נְעִימָה.

קִרְוֵן הַיְסוּד עוֹזֶרֶת בְּכִסְפָּהּ לְבָנוֹת אֶת הָאָרֶץ וְהִיא
 הַזֹּאנֶת לְחֲנוּךְ וְלִבְרִיאוֹת עַמָּנוּ בְּאֶרְצֵנוּ.

הַמַּלִּים הַחֲדָשׁוֹת

בְּסֵפֶה. עוֹלָם. אֲדָמָה. קִרְקֶע. מְיֻשָּׁב. פּוֹעֵל. אֶכֶר. חֲדָשׁ.
 בּוֹנָה. בְּפָר. חוֹרֵשׁ. וּזְרָע. בְּעֶצְמוֹ. נְעִים. חֲנוּךְ.

מָה עוֹשֶׂה קִרְוֵן מְיֻשָּׁב וְכֵן? קִרְוֵן הַיְסוּד?

זָכָר :	זָכָר
עָמִי	עָמִי
עָמִיד	עָמִיד
עָמִי	עָמִי
עָמִי	עָמִי
עָמִי	עָמִי
עָמִי	עָמִי
עָמִי	עָמִי

יוסף רוצה לעלות ארצה

יוסף נמר את בית הספר.

מה יעשה עכשו? יסע לכרך?
וילמד באוניברסיטה? ומה
יעשה אחרי כן? הימצא
עבודה? היתנו לו לעבד באיזה
מוסד? הדפלוס יהיה לו
בכיס והוא ילך בטל, בלי
עבודה. גם הוא יהיה מחסר
עבודה.

הוא רוצה לעמך בשתי

רגליו על הקרקע. הוא איננו

רוצה עוד לחיות באדם שאינו יודע מה יביא לו יום המחר.

בראשונה עזר לאביו בחנות. אבל אחרי כן אמר לאביו,

כי הוא אינו רוצה לחיות בגולה, כי הוא יסע לארץ ישראל.

שם יהיה אפר.

! מן ע ת י ד (נ כ ר)

נגמר (אנחנו)	אגמר (אני)
תגמרו (אתם)	תגמור (אתה)
יגמרו (הם)	יגמור (הוא)

עבשו. נסע. בקרד. מוסר. בים. במל. מצא. בלי.
מחפר. עבודה. ב. רגל. לחיות. אבר. אדם.

XVI.

יוסף נוסע להכשרה

מן העבודה

המפלגה. שיוסף חבר בה, שלחה הרבה בחורים ובחורות
להכשרה. גם יוסף נסע להכשרה.
האם תפירה ליוסף בגדי עבודה, נתנה לו אידה לקרד.
אחר לוו אותו הדורים ואחותו עד הרפיקת, הם נשקו נה לנה
וברכו אותו לשלום.
שמואל אמר לבנו:
„היה פועל טוב ותוכל לעלות ארצה“.

מפֿלָגה. שָׁלַח. בָּחֹר. תָּפַר. צִידָה. הָרָד. לָוָה. עַד. רַבָּבָת.
יָשָׁק. בִּרְדָּה.

תרגיל בדבור ובכתב.

לָאָן שָׁלַחַה הַמַּפְלָגָה אֶת יוֹסֵף? מָה תָּפַרָה לוֹ אִמּוֹ? מָה נָתַנָּה לוֹ לְדִרְדֹר? מִי לָוָה
אוֹתוֹ? מָה אָמַר שְׂמוּאֵל לְבָנָו?

XVII.

בַּחֲשָׁרָה

יוֹסֵף יָשָׁן בְּלֵילָה הָרִאשׁוֹן לְהוֹיָתוֹ בַּחֲשָׁרָה. הוּא יָשָׁן שָׁנָה
עֲמֻקָּה.

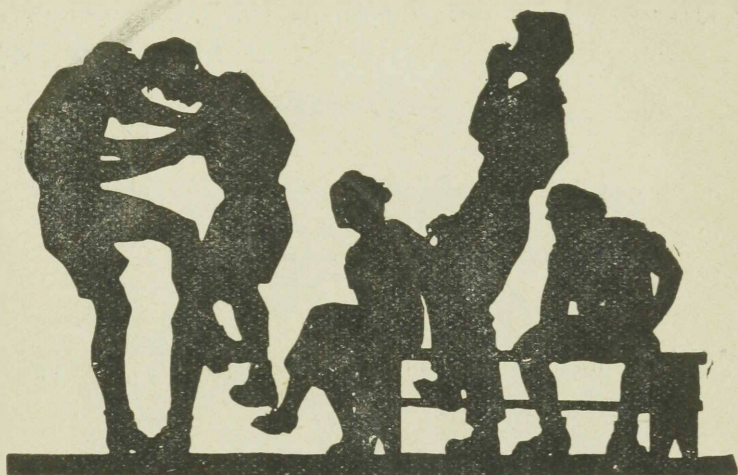
הַשֶּׁמֶשׁ עוֹד לֹא יָצָא וְהָיָה הוּא שׁוֹמֵעַ צִלְצוֹל הַסַּעֲמָזָן.
הוּא קָפֵץ מֵעַל מִשְׁכָּבוֹ. כָּל הַחֲבָרִים הִקְיָצוּ גַם הֵם. הַסַּעֲמָזָן קָרָא
אוֹתָם לַעֲבוּדָה.

הַבַּחוּרִים הִתְלַבְּשׁוּ מִהֵרָ, מָהָרוּ הַחוּצָה לְהִתְרַחֵץ, הִדְתִּימָם
הִתְפַּלְּלוּ. אַחֵר אָבְדוּ וְהָלְכוּ לַעֲבֹד.

זָכָר	נְקֵבָה	זָכָר	נְקֵבָה
אָבִי אָבִינוּ	אָבִי אָבִינוּ	בְּנִי בְּנִינוּ	בְּנִי בְּנִינוּ
אָבִיד אָבִינָא	אָבִיד אָבִינָא	בְּנִיד בְּנִינָא	בְּנִיד בְּנִינָא
אָבִיו אָבִיהֶם	אָבִיה אָבִיהֶן	בְּנִיו בְּנֵיהֶם	בְּנִיה בְּנֵיהֶן

כָּל הַיּוֹם הֵם עוֹבְדִים עֲבוֹדוֹת שׁוֹנוֹת, עֲבוֹדוֹת שָׂדֶה וְעֲבוֹדוֹת בֵּית.

אֶת הָאֲרָחוֹת אוֹכְלִים הַפּוֹעֲלִים יָחַד. בָּעֶרֶב, אַחֲרֵי אֲרֻחַת הָעֶרֶב, אוֹהֲבִים הַפּוֹעֲלִים לָשִׁיר, לָרַקֵּד, לָשֶׁחַק בְּמִשְׁחָקִים שׁוֹנִים. יֵשׁ גַּם שִׁיחוֹת חֲבֵרִים

הַמְּלִים הַחֲדָשׁוֹת

לֵיָדָה. שִׁנָּה עֲמָקָה. שָׁמֶשׁ. יָצָא. גִּלְצוֹל. פַּעַמּוֹן. קִפְצָן. מִשְׁכָּב. מַהֲרָה. דָּתִי. שָׁמַע. מִתְפַּלֵּל. שָׂדֶה. יָחַד. רָקֵד. שׁוֹנִים. שִׁיחָה.

תְּרַגֵּל בְּדַבּוּר וּבִכְתָּב.

מָה שָׁמַע יוֹסֵף בְּבִקְרָה? מָה עָשׂוּ אֵלּוּ הַפּוֹעֲלִים? מָה יֵשׁ עוֹשִׂים כָּל הַיּוֹם? אִיךְ הֵם אוֹכְלִים אֶת הָאֲרָחוֹת? מָה הֵם עוֹשִׂים בָּעֶרֶבִים?

י מ נ ע ת י ד (נִקְבָּה)

אָגַמְר	(אָנִי)	נִגְמַר	(אֲנִיחָנוּ)
חֲגָמְרִי	(אֵת)	תְּגָמְרָנָה	(אֵתְּךָ)
תְּגָמַר	(הִיא)	תְּגָמְרָנָה	(הֵן)

בבית

אחרי שנסע יוסף מבית אבא ואמא, דאגה מאד האם לבנה
 היחיד. רק מחשבה אחת מלאה את לבו כל היום: מה עושה
 עכשו יוסף שם? השלום לו? הניש לו אכל טוב? משכב רך?
 בקר לו, חליצה? שמואל הבין לבאנת רבקה אשתו. הוא
 צחק ואמר:

— למה כל הדאגות האלה? הלא יוסף אינו תינוק. יעבד
 ויהיה לאיש.

המלים החדשות

יחיד. רק. מחשבה. לב. רך. הבין. צחק. למה. תינוק.
 חליצה.

תרגיל בדבור ובכתב.

מי דאג ליוסף? הדאג לו גם אביו? איזו מחשבה מלאה את לב האם? מה אמר
 שמואל לאשתו?

! מן ע ת י ד (זכר)

אגמר את עבודתי	אגמר את עבודתו	אשתי
תגמר את עבודתך	תגמרו את עבודתכם	אשתך
יגמר את עבודתו	יגמרו את עבודתם	אשתו

המכתב הראשון

בבית שמואל ששון ושמה. היום בא מכתב מיוסף. את
המכתב פתח אבא וקרא בקול. רבקה ותנה הקשיבו רב קשב.
ואלה דברי המכתב:
אהובי!

קשה לתאר כמה טוב לי פה בהכשרה. לא ידעתי כי
עבודה גופנית תנעם לי כל כך. אני חש, כאילו נולדתי מחדש.
מעולם לא ישנתי בבית שנה מתוקה כל-כך. מתוקה שנת
העובר.

זמן עתיד (נקבה)

אגמר את עבודתי		נגמר את עבודתנו
תגמרי את עבודתך		תגמרנה את עבודתכן
תגמר את עבודתה		תגמרנה את עבודתן

בְּנֵי אֵי רוֹצִים אֹתָם לְשַׁלַּח לִי בְּסֵפִי. אֵל נָא תְּשִׁימוּ עָלַי
תְּרַפָּה כּוֹאֵת. אֵין לִי צָרָךְ בְּכִסֵּי. אֲנִי עוֹבֵד, אוֹכֵל וְשׁוֹתָה וְאֵינִי
חָסֵר דָּבָר.

הָיוּ שְׁלֹשׁ

אוֹתֵיכֶם יוֹסֵף

תּוֹמָיִם הַחֲדָשׁוֹת

שְׁטוֹן. פֶּתַח. בְּקוֹל. הַקְּשִׁיב. לְתֹאֵר. יָדַע. גּוֹפְנִי. חָשׁ.
נִלְדָּד. מִעוֹלָם. שִׁים. צָרָךְ. חָסֵר. בְּאֵלָיו. מְתוֹק.

XX.

אֶסְפָּה פִּמְבִּית

אַחֲרֵי חֲצֵי שָׁנָה שָׁב יוֹסֵף מִן הַחֲבָשָׁה. בְּשָׂהוּא רַק יִקְבֹּל
סֶרְטִיפִיקָט (רְשׁוֹן עֲלֶיהָ) יַעֲלֶה אֶרְצָה.
עֵבֶר חֲדָשׁ, עָבְרוּ חֲדָשִׁים וַיּוֹסֶף לֹא קִבֹּל עוֹד סֶרְטִיפִיקָט.
הַהִסְתַּדְרוֹת הַצִּיּוֹנִית מְחַכָּה לְסֶרְטִיפִיקָטִים וְאֵין יוֹסֵף קָצֵר רוּחַ.
מִתִּי יוֹבֵל לַעֲלוֹת ?

עָרְבוּ אֶסְפָּה פִּמְבִּית. הָאֶסְפָּה הִיְתָה סוֹעֶרֶת מְאֹד. הִרְבֵּה
חֲבֵרִים נָאֵמוּ. גַּם יוֹסֵף נָאֵם נָאֻם יָפֵה. יוֹסֵף דִּבֶּר בְּהִתְלַחְבוֹת.
הוּא קָרָא :

אֵין לָנוּ פָּנָאֵי לְחִבּוֹת. הָאֶרֶץ קוֹרֵאת לָנוּ. הוּא מְחַכָּה לַיָּד

פועלים, חרוצים. אנו שבים אל ארצנו כבנים השבים אל אבם.
 אנו דורשים עליה חפשית לכל העברים.
 כל הנאספים הקשיבו רב קושב. באשר יוסף נמר את נאומו,
 נשמעו מחיאות-כפים סוערות.

המלים החדשות

חצי. מחכה. חדש. קצר-רוח. אספה. פמבי. סוער. נאם.
 בהתלהבות. פנאי. חפשי. מחיאות כפים. דורש.

מרגיל בדבור ובכתב.

מתי שב יוסף מן ההכשרה? למה חפה יוסף? הקבל סרטיפיקט, באשר שב מן
 ההכשרה? איזה נאום נאם יוסף באספה הפמבית? מה עשו הנאספים, באשר יוסף נאם
 ומה-אחרי נאומו?

XXI.

לפני הבחירות

בהסתדרות, שיוסף חבר בה, תגיעה רבה מאד. זמן הבחירות
 אל נקננרם הציוני הולך ובא. כל החברים עסוקים בעבודות
 שונות.

נבראה ישיבה של הועד. הועד החליט לפרסם קול-קורא אל
 הבוחרים, לתת מודעות גדולות בעתונים ולערך אספות פמביות.

חדש - חדשים (2), שבוע - שבועים (2), שנה - שנתים (2)

לְעוֹרֵר אֶת הַשּׁוֹקֵלִים, שְׂוֹכֵינֵי בַּעַד הַמִּפְלָגָה הַדּוֹאֶנֶת לְשָׁלוֹם
הָאָרֶץ וְהָעָם. עָרְכוּ רְשִׁימָה שֶׁל מַעֲמָדִים.

יוֹסֵף אֵינוֹ בִּרְשִׁימַת הַמַּעֲמָדִים, כִּי הוּא צָעִיר בְּיוֹתֵר וְעַל־פִּי
הַתִּקְנוֹן לֹא יוֹכֵל לְהוֹיֵת צִיר לְקִנְיָנָם.

הַמְלִים הַחֲדָשׁוֹת

תְּנוּעָה. בְּחִירוֹת. עֶסוֹק. וְעַד. הַחֲלִיט. לְפָרְסָם. קוֹל־קוֹרָא.
לְעוֹרֵר. לְהַצְבִּיעַ. מַעֲמָד. צָעִיר. עַל־פִּי. תִּקְנוֹן. צִיר. רְשִׁימָה.

מְרַגֵּל בְּדַבּוּר וּבִכְתָּב.

מְדוּעַ רַבָּה הַתְּנוּעָה בַּהִסְתַּדְרוֹת ? מַה הַחֲלִיט הַנּוֹעַד בִּישִׁיבָתוֹ שֶׁלִּפְנֵי הַבְּחִירוֹת ?
הִתְקִיָּה גַם יוֹסֵף בִּרְשִׁימַת הַמַּעֲמָדִים ?

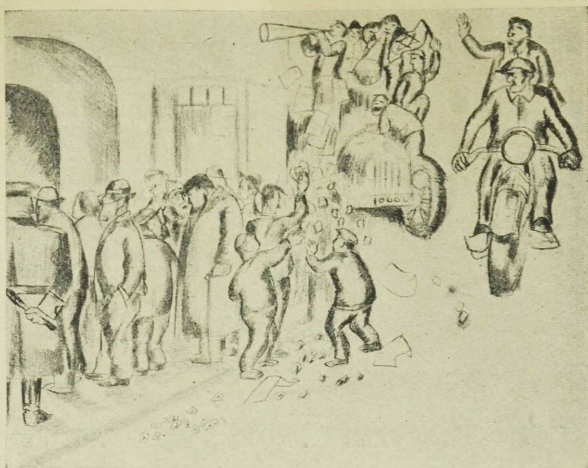
XXII.

יָם הַבְּחִירוֹת

בְּרַחוּבוֹת הָעִיר תְּנוּעָה רַבָּה. הִרְבֵּה בַּחוּרִים מְנַחֲלִים
תַּעֲמוּלָה וּמַחֲלָקִים פִּתְקָאוֹת עִם מַסְפָּרִים שֶׁל הִרְשִׁימוֹת. מִכָּל צֶדֶד
נִשְׁמָעָה הַקְּרִיאָה:

”הַצְבִּיעוּ בַּעַד הִרְשִׁימָה הַזֹּאת!!!”

אוֹטוֹמַנְכִילִים סוֹבְבִים בְּרַחוּבוֹת הָעִיר. הָאוֹטוֹמַנְכִילִים מְלֵאִים
בַּחוּרִים. הַבְּחוּרִים מְסוּרִים כְּרוּזִים רַבִּים. כָּל הַרְחֻבוֹת מְכֻסִּים

פתקאות שונות. מעל האוטומובילים נשמע קול איש מדבר בעד
מנפון. הוא מעורר את הבוחרים להצביע.
לפני בית הקלפי עומדים הבוחרים בשורה. השורה ארוכה
מאד. בשנה הזו נמכרו הרבה שקלים ושוקלים רבים באו להצביע.
הציונות בובשת את לב העם העברי. העם רואה כי מלבד הציונות
אין פתרון לשאלת היהודים.

המלים החדשות

רחוב. מנהל. תעמולה. בחירות. בעד. סובב. מפזר. כרוז.
מבססה. קלפי. שורה. ארץ. בובש. מלבד. פתרון.

תרגיל בדבור ובכתב.

איך מנהלים תעמולה ביום הבחירות? מה רואים לפני בית הקלפי? מה מבין
העם העברי?

ישוב. ישיבה. קרא, קריאה. בחר, בחירות. רשם, רשימה.

1000 - 881c
800 - 111c N. line

לְתִשׁוּמַת לֵב

הַקֶּנְגֶרֶם הָרֵאשׁוֹן הָיָה בְּבֹרֶץ בִּשְׁנַת 1897. אֵל הַקֶּנְגֶרֶם הָרֵאשׁוֹן
בָּאוּ 197 צִירִים.

קָרָן חֲנֻמָּה נִוסְדָּה בִּשְׁנַת 1901 בַּקֶּנְגֶרֶם הַחֲמִשִּׁי. גַּם קָרָם הֵצִיעַ
הַפְּרוֹפ' הָרַמֵּן שְׁפִירָא לִיֶּסֶד קָרָן לְאוֹמִית לְגַאֲוִילַת הָאָרֶץ.
תִּיאֹדוֹר בִּנְיָמִין וְאֵב הָרֵצֶל נִוְלַד בְּבוֹדֶפֶשְׁט, בִּשְׁנַת 1860. הוּא
יָמָה בִּוּיָּה בִּשְׁנַת 1904, כִּי תַמּוּז תרס"ד. אֶת "מְדִינַת הַיְּהוּדִים"
כָּתַב הָרֵצֶל בִּשְׁנַת 1895.

הָרֵצֶל אָמַר: "אִם תִּרְצוּ, אֵין זֹאת אֲנֻדָּה."

דְּבָרֵי הָרֵצֶל אֵל בְּנוֹ יַחֲידוֹ לְפָנֵי מוֹתוֹ:

"אַחִיד פְּוֹרִים בְּכָל הָעוֹלָם. אִם תִּרְצוּ – תִּמְצָאֵם, גַּם אֲנֹכִי
מְצָאֵתִים, כִּי בִקְשָׁתִים. וְכֹר וְאֵל תִּשְׁכַּח, כִּי לְעַמֻּד נְחוּצִים עוֹבְדִים
צְעִירִים וּבְרִיאִים."

הַמִּלִּים הַחֲדָשׁוֹת

נוֹסֵד. הֵצִיעַ. לִיֶּסֶד. קָרָן. גְּאֻלָּה. יָמָה. מְדִינָה. אֲנֻדָּה. בִּקְשָׁה.
שְׁכַח. נְחוּץ. לְתִשׁוּמַת לֵב.

זָכָר: 11 אֶחָד עָשָׂר, 12 שְׁנַיִם עָשָׂר, 13 שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, 14 אַרְבָּעָה עָשָׂר,
15 חֲמִשָּׁה עָשָׂר, 16 שֵׁשָׁה עָשָׂר, 17 שִׁבְעָה עָשָׂר, 18 שְׁמוֹנֶה עָשָׂר, 19 תִּשְׁעָה עָשָׂר.

לְקַנְגֶּרֶס הַשְּׂבָעָה עָשָׂר.	לְקַנְגֶּרֶס הַשְּׂשָׁה עָשָׂר.	לְקַנְגֶּרֶס הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר.	
626.600	604.600	611.700	שָׁקְלוֹ
233.700	200.000	123.700	בָּחָרוֹ
	לְקַנְגֶּרֶס הַשְּׂמוֹנֶה עָשָׂר בַּק בְּפוֹלִינְיָה		
	250.001		שָׁקְלוֹ
	214.388		בָּחָרוֹ

XXIV.

עֵבְרִית

יוֹסֵף קִבֵּל מִכְתָּב מֵאֵת חֲבֵרָה, שֶׁעָלְתָה לִפְנֵי וְמִן־מֶה. הִיא כוֹתֶבֶת לוֹ:

...עֵבְרִית אֲנִי לוֹמְדָת וְלוֹמְדָת, אֲבָל יוֹדַעַת אֲנִי מְעַט מְאֹד. וְהַ בְּאֵמֶת לֹא טוֹב, שֶׁבֹאֲתִי לָאָרֶץ בְּלִי יוֹדֵעַת הַשָּׂפָה הָעֵבְרִית. אֲנִי נִרְהָה בְּבֵית הַדּוֹר. כָּל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה מְדַבְּרִים עֵבְרִית וְאֲנִי

נִקְבָּה: 11 אַחַת עָשָׂר, 12 שְׁתֵּים עָשָׂר, 13 שְׁלֹשׁ עָשָׂר, 14 אַרְבַּע עָשָׂר, 15 חֲמִשׁ עָשָׂר, 16 שֵׁשׁ עָשָׂר, 17 שֶׁבַע עָשָׂר, 18 שְׂמוֹנֶה עָשָׂר, 19 תֵּשַׁע עָשָׂר, 20 עָשָׂרִים, 30 שְׁלֹשִׁים, 40 אַרְבָּעִים, 50 חֲמִשִּׁים, 60 שִׁשִּׁים, 70 שִׁבְעִים, 80 שְׂמוֹנִים, 90 תֵּשַׁעִים, 100 מֵאָה, 200 מֵאָתַיִם, 300 שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, 400 אַרְבַּע מֵאוֹת, 500 חֲמִשׁ מֵאוֹת, 600 שֵׁשׁ מֵאוֹת, 700 שֶׁבַע מֵאוֹת, 800 שְׂמוֹנֶה מֵאוֹת, 900 תֵּשַׁע מֵאוֹת, 1000 אֶלֶף, 2000 אֲלָפִים, 3000 שְׁלֹשָׁת אֲלָפִים, 4000 אַרְבַּעַת אֲלָפִים, 5000 חֲמִשָּׁת אֲלָפִים, 6000 שֵׁשֶׁת אֲלָפִים, 7000 שֶׁבַעַת אֲלָפִים, 8000 שְׂמוֹנֶת אֲלָפִים, 9000 תֵּשַׁעַת אֲלָפִים, 10,000 עֶשְׂרֵת אֲלָפִים, רִבְבָּה.

כמו "גלם" ביניהם, אין אני מבניה כלום. כאשר בני המשפחה יושבים מסביב לשלחן ומדברים ביניהם, צוחקים, אני יושבת ביניהם כמו "גלם".

הולדים מדברים אלי רק עברית, כי אין הם יודעים שפה אחרת ואין אני מבניה אותם. וכאשר אני מדברת אליהם, אין הם מבינים אותי. אין אני הולכת לשום מקום לשמע הרצאות, אין אני הולכת לשום תיאטרון ואין אני יודעת כלום מהנעשה בכל יום בארץ בסביבה. שאני חיה בה, כי אין אני יודעת לקרוא את העיתונים שלנו. כן, וקירי, קשה מאד להיות בארץ מבלי בעת את השפה העברית...

זכר: אלי, אליה, אליו, אלינו, אליכם, אליהם.

נקבה: אלי, אליה, אליה, אלינו, אליכן, אליהן.

קבל. מאת. זמן-מה. באמת. דוד. בין. כלום (לא כלום) מסביב.
צוחק. שום. מקום. הרצאה. סביבה.

מרגיל בדבור ובכתב.

כתב מכתב אל חבר. כתב תשובה על מכתב שקבלת.

XXV.

יוסף מארגן מועדון עברי

יוסף הראה את המכתב לחברי הועד. גם לפני כן התקיימו
שעורי ערב על-יד ההסתדרות. כל החברים מחויבים לקדמ
עברית.

כרי שהחברים יתרגלו בדבור העברי, ארגן יוסף מועדון
עברי. פעמים בשבוע מתאספים החברים במועדון. מתקיימות
שיחות חברים על נושאים שונים וכיחוד על נושאים ציוניים.
על המצב בארץ-ישראל, על מספר הסרטיפיקטים, שההסתדרות
הציונית קבלה השנה ועל חלוקת הסרטיפיקטים בין העולים.
יש גם הרצאות על-דבר הציונות וההסתדרות הציונית.
וכל השיחות וההרצאות מתנהלות בעברית — רק עברית.
החברים מכינים, כי אין ציונות בלי השפה העברית. שפה,
עם וארץ — אלה הם שלש עקרונות הציונות.
על הקור תלויה טבלה ועליה כתוב: "דבר עברית!"

התקנים. מחיב. כדרי. התרגל. ארגן. מועדון. נושא. ביהוד.
מזב. שפה. עקר. קיר. תלוי. טבלה.

מרגיל בדבור ובכתב.

למי הראה יוסף את המכתב, שקבל מחברה אחת על דבר השפה העברית בארץ ישראל? אי-אלו שעורים מתקנים על יד ההסתדרות? מה ארגן יוסף? למה ארגן מועדון עברי? על דבר מה מדברים במועדון העברי? באיזו שפה מתנהלות השיחות והתקצאות? מה מבינים החברים? איזו טבלה תלויה על הקיר?

XXVI.

הספריה

באולם ההסתדרות יש ספריה עברית. בספריה אפשר לקבל ספרים שונים לקריאה באולם וגם לקריאה בבית. כל חבר מחיב לשלם בכל חדש תשלום-חבר והוא מקבל ספרים לקריאה חנם. קוראים שאינם חברים בהסתדרות, משלמים דמי קריאה.

בהסתדרות אפשר לקרא גם עתונים בשפות שונות. יוסף מרבה לקרא עתונים עבריים, בפרט אלה המופיעים בארץ-ישראל, ואלה הם העתונים: "הארץ", דבר, דואר היום, חזית-העם. מלבד העתונים היומיים הוא קורא גם שבועונים

מפֿלֶגֶתִים, פּוֹלִיטִיִּים וְסִפְרוּתִיִּים. בְּהִתְעַנִּינּוֹת רַבָּה הוּא קוֹרֵא אֶת
הַמוֹסָפִים הַסִּפְרוּתִיִּים, אֲשֶׁר בְּגִלְיוֹנֹת יוֹם הַשִּׁשִּׁי.
בְּעֵתוֹנִים הָאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵלִיִּים נִרְאִים חֲתִיִּים הַיּוֹם־יוֹמִיִּים שֶׁבָּאֶרֶץ.

הַמֵּלִים הַחֲדָשׁוֹת

אִוְלֵם. אִפְשָׁר. לְשֵׁלֵם. הַשְׁלֹום. דְּמִי־קִרְיָאָה. בְּפֶרֶט. מוֹפִיעַ.
שְׁבוּעוֹן. סִפְרוֹת. הִתְעַנֵּן. גִּלְיוֹן. יוֹם־יוֹמִי. מוֹסָף. מֵאֵין?

מִרְגִּיל בְּדַבּוּר וּבִכְתָּב.

מֵאֵין לֹקָחִים חֲבָרִי הַהִסְתַּדְרוֹת סִפְרִים לְקִרְיָאָה? מֵה מְחִיב כָּל חֲבֵר לְשֵׁלֵם בְּכָל
חֶדֶשׁ? מִי מְשַׁלֵּם דְּמֵי קִרְיָאָה? מֵה קוֹרְאִים בְּהִסְתַּדְרוֹת מְלֶבֶד הַסִּפְרִים? אִי־אֵלֹו עֵתוֹנִים
קוֹרֵא יוֹסֵף? אֵיךְ הוּא קוֹרֵא בְּעֵתוֹנִים הָאֵלֶּה?

XXVII.

נִשְׁף פְּרִידָה

לְכַסּוֹף בָּא הַיּוֹם, שְׂיוֹסֵף חֲכָה לֹו כָּל־כֶּד. נִתְקַבְּלוּ
סְרִיפִיקֵטִים וְיוֹסֵף נִתְאַשֵּׁר לַעֲלִיָּה. הוּא עָמַד לְבִקְרַת רְפוּאִית.
הַרְזָפָא אֲשֶׁר, כִּי הוּא בָּרִיא וְחֻקָּה.
הַמְּפֻלָּגָה עֲרֻכָה נִשְׁף פְּרִידָה לְכַבּוֹד יוֹסֵף. חֲבָרִי הַמְּפֻלָּגָה בָּאוּ

זָכָר: חֲבָרִי, חֲבָרִיקָה, חֲבָרִיו, חֲבָרִינוּ, חֲבָרִיכֶם, חֲבָרִיהֶם.
נָקֵבָה: חֲבָרִי, חֲבָרִיקָה, חֲבָרִינוּ, חֲבָרִיכֶן, חֲבָרִיהֶן.

לְנִשְׁפָּה הָיָה. הַקִּירוֹת הָיוּ מְקֻשָּׁטִים בְּנֵר כָּחַל וְלָבָן. עַל קִיר אֶחָד
הָיָה כְּתוּב: „עֲלֶה וְהִצַּלְתָּ!“

הַחֲבֵרִים בָּלוּ בְּנֻעִימִים שָׁעוֹת אַחֲדוֹת. נֶאֱמָנוּ גַם נְאוּמֵי פְרִידָה.
כָּל הַחֲבֵרִים דִּבְּרוּ עַל מְסִירוֹתָיו שֶׁל יוֹסֵף לְרַעְיוֹן הַצִּיּוֹנִי וְעַל עֲבוֹדָתוֹ
לְטוֹבַת הַמַּפְלָגָה כָּל הַיָּמִים.

אַחֲרֵי כָּל הַנְּאוּמִים קָם יוֹסֵף. הוּא הָיָה נֶרְנֵשׁ מְאֹד. הוּא
הִזְכִּיר (נָתַן הַזְכָּרָה) לַחֲבֵרָיו עַל הַדְּבָרִים הַיְּפִים שֶׁשָּׁמַע מִפִּיהֶם.
זוֹא הַבְּטִיחַ לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲבוֹדָתוֹ הַלְּאוּמִית בְּמוֹלָדָת הַיִּקְרָה.
עַד שֶׁעָה מְאַחֲרָת נִמְשַׁךְ הַנִּשְׁפָּה. גְּדוּלָּה הָיְתָה בַּשְּׂמִיחָה: רָקְדוּ
וְשָׂרוּ שִׁירִים חֲלוּצִיִּים.

אָנוּ עוֹלָיִם אֶרְצָה בְּשִׁירָה וּבְנִמְרָה!...”

הַמְּלִיִּם הַחֲדָשׁוֹת

לְבִסּוֹת. אֲשֶׁר. בְּקִרָּה. חֹק. פְּרִידָה. קִיר.
מְקֻשָּׁט. כָּחַל. לָבָן. הַצַּלָּה. בָּלָה. מְסִירוֹת.
רַעְיוֹן. נֶרְנֵשׁ. הַבְּטִיחַ. נִמְשַׁךְ. מְאַחֲרָה. וְמָדָה.

הַתְּצַנֵּן, הַתְּצַנֵּנוֹת. סֵפֶר, סִפְרוֹת, סִפְרוּתִי. עֲמֹן, עֲתוּנוֹת. מַפְלָגָה, מַפְלָגָתִי. צִיּוֹן,
צִיּוֹנוֹת. שְׁבוּעָה, שְׁבוּעוֹן. פֶּתֶר, פֶּתְרוֹן.

הַצִּלָּה, הַצִּלָּחָה. הַבְּטִיחַ, הַבְּטִיחָה. נִמְשַׁךְ, לְהַמְשִׁיךְ. מְסִירוֹת.
הָיָה: מִמְּשִׁיךְ, עָבַר: הַמְשִׁיךְ, עָתִיד: נִמְשַׁךְ.

לַאִיזָה יוֹם חֲפָה יוֹסֵף ? לַאִיזוֹ בִּקְרָת עָמַד יוֹסֵף ? מָה עָרְכָה הַמַּפְלָגָה לְכַבּוֹד יוֹסֵף ?
אִיךָ הָיָה מְקַשֵּׁט אוֹלָם הַהִסְתַּדְרוֹת ? אִיךָ בָּעוֹ אֶת הַנֶּשֶׁף ? מָה דִּבְרוּ הַחֲבֵרִים בְּנֵאוֹמֵיהֶם ?
אִיךָ דִּבֵּר יוֹסֵף ? מָתִי שָׁבִי הַבֵּיתָה ?

XXVIII.

מִפְּהַ, מִשֵּׁם —	דוֹדָה, גַּם דוֹה,
מִעֵבֶר יָם,	אֲחוֹת וְאָח —
מִשֵּׁם, מִפְּה	יַחֲדוֹ נַעֲבֹד,
אֵלֵינוּ בּוֹא.	יַחֲדוֹ נִשְׁמַח.

אֶתָּה וְהוּא	מִפְּה, מִשֵּׁם,
הָאֵם, הָאָב —	אֶתָּה וְהוּא,
עָלוּ, עָלוּ	מִעֵבֶר יָם
נַעֲבֹד יַחֲדוֹ.	עָלוּ, עָלוּ!

יוסף בארץ

יוסף עובד זה שנה אצל
אבר בגליל. הוא חורש וזרע.
דש בגרן. יוסף הוא חקלאי
טוב. עובד בחריצות וזרע
כל עבודה.

בשנה השניה עובד יוסף
בשרון. בפרדים: נוטע
עצים, משקה, מעדר, קוטף
תפוחי זהב. כל עבודה
בפרדים ירע יוסף.

בשנה השלישית עובד הוא בגן ירקות. הכל יש בגן: כרוב,
כרובית, תפוחי-ארמה. אין כיוסף בקי בכל עבודה בגן
הירקות.

צ ו י : עבד, עבדי, עבדו, עבדנה.
שמח, שמחי, שמחו, שמחנה.
עלה, עלי, עלו, עלנה.
בוא, בואי, בואו, באנה.

חורש. זרע. דש. ורן. חקלאי. פרדס. נוטע.
עץ. משקה. מעדר. קוטף. תפוח. תפוח-זהב.
גן ירקות. ברוב. ברובית. תפוחי אדמה. בקו.

תרגיל בדבור ובכתב.

איזו עבודה עבד יוסף בשנה הראשונה, בשנה השניה ובשנה השלישית? מה עבודת האפר? מהי העבודה בפרדס? ומה - בגן ירקות?

XXX.

מכתב מאבא

יוסף קבל מכתב מאביו:

"בני היקר!

זה שלש שנים אתה בארץ-ישראל, אתה עובד כל עבודה בשדה ובגן. אני שמח, שאתה חקלאי חרוץ ונכון. אבל ^{הו}מתי בני תדאג, שגם אנו נבוא ארצה ונעבד כמורך בשדה ובפרדס? מרה ורעה היא הגלות ואנו רוצים לעזובה מהר, מהר, לבוא ארצה ולהיות אפרים".

זכר: פטוני, פמף, פמוהו, פמונו, פמוכם, פמוהם.

נקבה: פמוני, פמוך, פמוה, פמונו, פמוכן, פמוהן.

וְלִמְכָּתֵב הוֹסֵפָה קֶצֶר מֵאַחֲתוֹ חֲנָה:

”יוסף יְקִירִי!

אֲנִי לֹא מֵדַת עֲבָרִית. אֲנִי חֶבְרָה בְּהִסְתַּדְּרוֹת הַנָּשִׁים הַצִּיּוֹנוֹת
”וַיֵּצֵא”. אֲנִי רוֹצֶה לַעֲלֹת לְאֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ. גַּם אֲנִי רוֹצֶה לַעֲדֹר
וּלְהַשְׁקוֹת יְרֵקוֹת. מִתִּי נָבֹא אֵלֶיךָ, יוֹסֵף!
אַחֲרֶיךָ חֲנָה.

הַמַּלְיָם הַחֲדָשׁוֹת

שָׂדֶה. בָּרֶם. מֶר. רַע. הוֹסֵפָה. קֶצֶר. אוֹלָם. נָבוֹן.

תַּרְגִּיל בְּדַבּוּר וּבִכְתָּב.

מֶה כּוֹתֵב שְׂמוֹאֵל בְּמִכְתָּבוֹ וּמָה – חֲנָה?

XXXI.

מִכְתָּב אֶל אָבָא

בְּעָרֵב לְאַחֵר הָעֲבוּדָה כּוֹתֵב יוֹסֵף אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ בִּנְכָר:
”יְקִירִי! אֲנִי חֶבְרָה בְּאַרְגֻּן לְהִתְנַשְּׁבוֹת. מִזְמַן בָּרַר יְכַלְתִּי לַעֲלֹת
עַל הַקֶּרֶקַע וּלְהַעֲלֹת גַּם אֶתְכֶם. אֲךָ אֵין דִּי קֶרֶקַע לְקַרְן הַקִּנְיָמָה
בְּשִׁבִיר בָּל הַפּוֹעֲלִים, וְאֵין דִּי קֶרֶקַע מִפְּנֵי שְׂאִין דִּי בֶסֶף לְקִנּוֹת
אוֹתוֹ. לֹא הָיָה עִמָּנוּ מְנַדֵּב הַרְבֵּה בֶסֶף, הִיָּתָה הַקֶּרֶן הַקִּנְיָמָה
קוֹנָה שְׂטָחִי קֶרֶקַע גְּדוֹלִים וְהִיָּתָה מִשְׁשֶׁבֶת עֲלֵיהֶם אֵלֶּפִי מִשְׁפָּחוֹת.

הַשָּׁנָה מִיִּשְׁבַּת הַקָּרָן הַקִּיּוֹמָת חֲלוּצִים שָׁבָאוּ לִפְנֵי. בְּאֲשֶׁר יִגִּיעַ תּוֹרִי
לְהִתְיַשֵּׁב, אֶעֱלֶה אִתְּכֶם אֵלַי.

בְּנֶגְמָם אוֹהֲבֵכֶם יוֹסֵף.

הַמֵּלִים הַחֲדָשׁוֹת

נָכַר. מִזְמָן. בְּשִׁבּוֹל. דִּי. לוֹ. שְׁמַח.

מְנַדֵּב. מִיִּשְׁבַּב. הַגִּיעַ תּוֹרִי. אֵד.

מִרְגִּי' בְּדָבוּר וּבְכֶתֶב.

מָה עָנָה יוֹסֵף בְּמִכְתָּבוֹ?

XXXII.

אֲנִי נִבְנֶה אֶת הָאָרֶץ

הַגִּלּוֹת אֵינָה שְׁמֹת.

— כָּכָה הֵם חוֹשְׁבִים. —

הֵן פִּי שֶׁבַע בְּגִלּוֹת

הַחַיִּים יָפִים.

הִי, הִי, הִי, הִי, הַחַיִּים יָפִים.

אֲנִי נִבְנֶה אֶת הָאָרֶץ

מִכָּל צֶדַע שׁוֹמְעִים.

אֵד עֲבָרָן הַיְּהוּדִים,

כָּסֶף "לֹא" נוֹתְנִים...

הִי, הִי, הִי, כָּסֶף לֹא נוֹתְנִים.

הָיָה: מִגִּיעַ, עָבַר: הַגִּיעַ, עָתִיד: יִגִּיעַ.

הַיֵּאֱמָרוֹן וְקִנְעָרִים

מִסְקֶרֶד וּבָרִי;

וּבְאַרְצֵנוּ הַקְרוּשָׁה

אֵין זֶה בְּלָל וּבְלָל.

הִי הִי הִי אֵין זֶה בְּלָל וּבְלָל.

חֲלוּצִים צוֹחֲקִים.

מָה לָּהֶם גְּלוּת?

כֵּל אֶלֶּה הַדְּבָרִים

אֵינָם אֶלָּא שְׁמוֹת!

הִי הִי הִי אֵינָם אֶלָּא שְׁמוֹת.

הַמַּלְיָם הַתְּחִדְשׁוֹת

עֲדִין. שְׁמוֹת. חוֹשֵׁב. פִּי שָׁכַע. בְּלָל וּבְלָל. אֶלָּא.

תְּרַגֵּיל בְּדַבּוּר וּבִכְתָּב.

סֵפֶר וּכְתָב אֶת תִּכְוֵן הַשִּׁיר.

XXXIII.

יוֹסֵף עוֹלָה עַל הַקְרָקַע

הִגִּיעַ גַּם תּוֹרוֹ שֶׁל יוֹסֵף לַעֲלוֹת עַל הַקְרָקַע. הַקְרָן הַקִּימָה
קִנְתָּה שְׂטַח אֲדָמָה גְּדוֹלָה בְּעֵמֶק יוֹרְעָאֵל וּמִסְרָה אוֹתוֹ לְאַרְנוֹן, אֲשֶׁר
יוֹסֵף חָבֵר בּוֹ. הָאֲדָמָה שׁוֹמֵמָה. הַרְבֵּה בַּצּוֹת עָלֶיהָ. אֲבָנִים רַבּוֹת
מִפְּזוֹת עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אִי־אֶפְשָׁר לְחַרְשׁ, אִי־אֶפְשָׁר לְקַצֹּר. לְפִי
שָׁעָה הַקִּימוּ אֱהָלִים עַל גִּבְעָה אַחַת. בָּנוּ גַם צְרִיסִים אֲחֵדִים. שְׂמֵחִים
הָאֲנָשִׁים, כִּי עָלוּ עַל הַקְרָקַע. שָׂמַח גַּם יוֹסֵף.

עמק. מסר. שומם. בצח. אי־אפשר.

לפי־שעה. הקים. אהל. גבעה. צריך.

תרגיל בדבור ובכתב.

למי מסרה הקרן הקימת שטח אדמה גדול בעמק יזרעאל? איזו אדמה היתה זאת?
האפשר היה לקצר ולחרש? איפה גרו לפי שעה?

XXXIV.

משירי החלוצים

מה בצע במטה?	והיה ברדת
מה בצע בבית?	הנשם עלינו —
הדשא הוא ערש	ונתקע האהל
ונג לי כל לילה.	ויהי ביתנו.

ותחת השקמה	והיתה הרגה
ועל מצע החולות	כלי בית ודירה,
מתוקה השנה	ויחם לגוויה
ויפים הלילות.	כלי פנור וכירה.

מכסה, מכסה. מפזר, מפזר. מסר, מסור.

מה בצע. דשא. ערש. נג. וית. שקמה. מצע. חול. גשם.
תקע. רנה. דירה. הם. גויה פנור. בירה. ירד (קדחת) פחת.

XXXV.

שמואל ומשפחתו עלו ארצה

שמואל הבל מכתב מבנו. יוסף כתב לאביו, שימכר את
חנותו, יעזב את הגלות ויעלה ארצה אליו, כי הוא עלה בכר
על הקרקע.

שמואל עשה כדברי בנו. מכר את חנותו ועזב עם אשתו
ובתו את הגלות. כל המשפחה עלתה ארצה. עתה הם בארץ
ישראל. עתה יהיו לאזרים.

עֲסִיקִים יוֹסֵף וְאָבִיו. הֵם בּוֹנִים צָרִיף עַל הַגִּבְעָה. גַּם הֵנָּה
 עוֹזֶרֶת בַּעֲבוּדָה. כָּל הַמְשַׁפָּחָה שְׂמִיחָה לַעֲלִיטָה אֶרֶצָה.
 הֵנָּה מֵה מָוֶה וּמֵה נָעִים שֶׁבֶת אֲחִים גַּם יָחִיד.

XXXVI.

דְּרִישַׁת שָׁלוֹם

כַּאֲשֶׁר יוֹסֵף הָיָה בִּירוּשָׁלַיִם, הָלַךְ לְמִסֵּר דְּרִישַׁת שָׁלוֹם לַהוּרֵי
 נְעָרָה אַחַת, חֲבֵרָה בְּמַחֲנֶה הַנָּעֵר.

בַּעֲלַת הַבֵּית פָּתְחָה לוֹ אֶת הַדֶּלֶת. הוּא אָמַר לָהּ, כִּי כֹא
 לְמִסֵּר לָהּ דְּרִישַׁת שָׁלוֹם מִבֵּיתָהּ, הָאֵם הַכְּנִיסָה אוֹתוֹ אֶל חֲדָר
 הָאוֹרְחִים, בִּקְשָׁה לְשֹׁכֵת וְשָׁאַלָה אוֹתוֹ עַל חַיֵּי בֵּיתָהּ בְּמַחֲנֶהּ. כַּאֲשֶׁר
 סִפֵּר לָהּ, לְשִׁבְתָּהּ עוֹבְדֵת בְּמַטְבַּח וְהוּא מְסִירָה מְאֹד לְרַעֲיוֹן ^{der}
 הַעֲבוּדָה, אָמְרָה לוֹ בְּצַעֲרָה:

— אֵין אֲנִי מְבִינָה, לָמָּה זֶה רוֹצִים הַנָּעֲרִים וְהַנְּעוּזֹת לַהֲזוֹת
 וְנֹקָא פּוֹעֲלִים בְּאַרְעֵי יִשְׂרָאֵל? לֹא פָעַם אָמַרְתִּי לְבֵתִי: לָמָּה

נִסְיַת הַפָּעֵל : הַכְּנִס

ע ב ר : הַכְּנִסְתִּי, הַכְּנִסְתָּ, הַכְּנִסְתִּי, הַכְּנִסְתָּ, הַכְּנִסְתִּי, הַכְּנִסְתָּ, הַכְּנִסְתִּי, הַכְּנִסְתָּ.

ה ו ז : מְכַנֵּס, מְכַנֵּסָה, מְכַנֵּסִים, מְכַנֵּסוֹת.

ע ת י ד : אֲכַנֵּס, תְּכַנֵּס, תְּכַנֵּסִי, יְכַנֵּס, תְּכַנֵּסִים, תְּכַנֵּסוּ, תְּכַנֵּסְנָה, יְכַנֵּסוּ.

תְּכַנֵּסְנָה.

צ ו ו י : הַכְּנֵס, תְּכַנֵּסִי, הַכְּנִסְנָה.

לֵךְ לְלֶכֶת לַעֲבֹד: כִּלּוֹם אֶת הַסֵּרָה ^{העלאת} בְּבֵית מֶה שֶׁהוּא? וְהִיא
בְּאַחַת: „רוּצָה אֲנִי לַעֲבֹד!“ וְהִנֵּה אֶתָּה מְסַפֵּר, שֶׁהִיא שָׁם עוֹבְדָת
בְּמִטְבָּח, פְּשׁוּט מְבֻשָּׁלֶת! לוֹ יִדְעֵתִי, לֹא הָיִיתִי נוֹתֶנֶת לָהּ בָּשׁוּם
אֶפֶן לְנִסְעֵ אֶל הַמַּחֲנֶה! אֲדַרְבֶּה, אֲמַר בְּעֶצְמָהּ, לָמָּה שָׂמָה בֵּיתִי
עֲלֵינוּ חֲרָפָה כּוֹזֶת! כָּכָר הַמְשֻׁפָּחָה שְׁלִי וְשֶׁל בְּעֲלִי אֵין אֵף כְּעַל
מְלָאכָה אֲחֵר, בְּפֶרֶט מְבֻשָּׁלֶת...

— סְלִיחָה, גִּבֶּרֶת — אָמַר לָהּ יוֹסֵף — אֵין זוֹ חֲרָפָה לַעֲבֹד, בְּפֶרֶט
בְּאַרְצֵ יִשְׂרָאֵל. לְהַפְּךָ, הָעֲבוּדָה כְּבוֹד גָּדוֹל הִיא לְעַמָּנוּ, לְפָנִים
הָיוּ רַבִּים מַחְכְּמֵינוּ הַגְּדוֹלִים בְּעֲלֵי מְלָאכָה וְהָעַם יוֹדֵעַ גַּם
הַיּוֹם לְכַבֵּד אוֹתָם. הִנֵּה בְּתֵל־אָבִיב יֵשׁ רְחוּבוֹת הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם
אוֹתָם בְּעֲלֵי הַמְלָאכָה, לְמֹשֶׁה, „רְחוּב רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדֵּלָר“.

הָאֵם קָמָה מִמְּקוֹמָהּ, הִפְסִיקָה אֶת דִּבְרֵי יוֹסֵף בִּקְרִיאָה:
— הוּא, אֲנִי רוֹאָה, שְׁגִם אֶתָּה מִן הַבְּחוּרִים הַלָּלוּ, מֶה יֵשׁ לִי
לְדַבֵּר אִתְּכֶם?

קָמָתִי גַם אֲנִי מִמְּקוֹמִי, אָמַרְתִּי לָהּ „שָׁלוֹם“ וַיֵּצְאָתִי מִן
הַבֵּית...

הַמִּלָּה „לֹא“ עִם פֶּעַל בְּעֶבֶר — מְבִיעָה תְּנָאִי
לְמֹשֶׁה: לוֹ יִדְעֵתִי, לֹא הָיִיתִי נוֹתֶנֶת לָהּ.

על המשמר

פעם באשר ל. עמד על המשמר, נשמע פתאם רעש קר.
 הוא התקרב בזהירות וראה ערבי עומד לו וטוען על נמלו
 תבן. ל. התנפל על הערבי. הכה הנגב את השומר. קמה מהומה.
 תפסו את הנגב והביאו אותו אל האהל ל"משפט".
 הערבי נבהל ונפל מפחד לרגלי ה"שופטים" ונשק את ידיהם
 וחבק את רגליהם.
 ל. שאר:
 — מה שמך ומאין אתה?

ה' ה: נקרא, ע' ר: נקראתי, ע' ת' י' ד: אקרא, צ' ו' י': הקרא.
 " נשמע " נשמע " נשמע " נשמע

הָעֶרְבִי, כְּמוֹכֶן, שֶׁקֶר.

— בֶּן כְּמָה שָׁנִים אַתָּה?

— רֹא אֲדַע, אֲדוֹנִי, אֵךְ כְּבֵר הָיִיתִי בַּצָּבָא.

— יִשְׁלָשִׁים כְּבֵר מָלְאוּ לָךְ?

— אוֹלֵי מָלְאוּ.

— וְאוֹלֵי אַרְבָּעִים כְּבֵר?

— אֶפְשָׁר, אֲדוֹנִי, גַּם אַרְבָּעִים.

הַפְּלָחִים אֵינָם יוֹדְעִים אֶת מִסְפַּר שָׁנוֹתֵיהֶם.

— לָמָּה גִּנְבָתָה אֶת הַתִּבְּרִי?

— חֲשַׁבְתִּי, אֲדוֹנִי, שְׁאִינוּ נֶחֱוֶץ לָךְ?

— מִדּוֹעַ, הִכִּיתָ אוֹתִי, בְּאֶשֶׁר תִּפְסְתִּי אוֹתְךָ?

— רֹא הַכְּרִיתִיד בַּחֲשָׁד.

— בְּשִׁקְרִים כְּאֶלֶּה עוֹד תִּהְיֶה לָךְ.

— וְדַאי, אֲדוֹנִי, כֹּל הַפְּלָחִים גִּנְבִים, שִׁקְרָנִים; הָאִירָפִים הִרְבֵּה

יֹתֵר טוֹבִים.

— הַפְּלָחִים אֵינָם אֲשֵׁמִים בְּלָדְךָ, שְׁאֵתָה גִנְבָה.

— נָכוֹן, הוּא, אֲדוֹנִי, אֲנִי גִנְבָה בְּלִיעַר, בְּלָב, חוּר! — הִתְחִיל

הָעֶרְבִי בּוֹכָה וְשׁוֹב נֶפֶשׁ לְנִשְׁק אֶת בִּגְדֵי הַשּׁוֹפְטִים" — סֶלַח־נָא לִי,

חֲבִיבִי, וְקוּרִי, חֲנִי נִשְׁמַתִּי, לָבְבוּ עֵינַי! נִשְׁכַּעְתִּי בְּאֶלְדָּה, לוֹ

יָדַעְתִּי, שְׁאֵינֶךָ יָשׁוּן, הָיִיתִי הוֹלֵךְ לְבִקֵּשׁ רִשּׁוֹת מִמֶּךָ.

עַל פִּי דָבַר הַשּׁוֹפְטִים נֶעֱנַשׁ הָעֶרְבִי בַּחֲמִשִּׁים מִלָּקוֹת

וַיֵּצֵא לַחֲפָשִׁי.

אל פחד!

הלילה היה ליר ערפל - מספר ינאל - מסביב מן הכפרים
נשמעה נבחת כלבים. חברי נשארו לשמר במושב ואתי יצאתי
לשדה. פנעתי בששה רוכבים. על שאלתי מי הם - ענו: "עובדי
הרד".

עברו עוד רגעים מעטים ושוב באו לקראתי שלשה רוכבים.
עוד אני עושה כה וכה והנה סובבים אותי רוכבים ונשקם
נטוי אלי. אחד מהם קרא: "יהודי רד מעל הסוסה!"

תקול קול סעיד אל-עבי. ואני לא יכלתי לנוע ומינה או
שמאלה. פי נשקם היה נטוי אלי. אמרתי: "לפקדתה, אדוני!"
התכופפתי ברוצה לרדת מעל הסוסה ובן-רגע תפסתי את
נשקי ויחיתי. סוסתי קפצה ונשאה אותי מבין הרוכבים אל
המושב.

גענויעי בחורה

בחורה עברה בחררה.

באחד הימים באה הנערה לפני הועד ובקשה כי יעבירו אותה לרחבות.

המוזכיר שואל את הנערה:

— על מה זה ולמה את רוצה לעבר לרחבות?

— אני מכרחה ^{90%} לעבר שמה.

— מכרחה? כל כך למה?

— רא אוכל לנלות.

— ואולם היתכן הדבר, כי תעבר חברה ממקום למקום? לא

כל סבה? האפשר לחדשות בואת? — והנערה מכרחה סוף־סוף לנלות.

— יש לי בחור ברחבות.

— מי?

— אין לנלות.

והנערה נסעה לרחבות.

ע ת י ד : אשוב, תשוב, תשובי, ישוב, תשוב, נשוב, תשוב, תשבנה, ישובו,

תשבנה.

ע ת י ד : אעשה, תעשה, תעשי, יעשה, תעשה, נעשה, תעשו, תעשינה, יעשו,

תעשינה.

אתה הוא היורה

במשפלה בחור יש,

שם לבי החל לקרוא,

מי הדליק בי האש?

מי הצית המוח?

בן, בן,

אתה הוא היורה,

בן, בן, בן,

אתה לבי קורע, בן,

במורד מעין נד,

יום ולילה מבכה.

מה הומה? מה הוא שח?

את גורל מי הוא מבכה?

בן, בן...

רקבות פזכים!

איזהו פזכבי?

בחורים מה רבים!

איזהו בחיר לזכבי?

בן, בן,

אתה הוא היורה,

בן, בן, בן,

אתה לבי קורע, בן!

במוחי שאלה,

ומי יפתקנה?

בלזכבי להבה

ומי יכבנה?

בן, בן...

פֶּעַם אַחַת

מָה אֶכְפֹּת לִי עֵלָם טוֹב-הִיא אָמְרָה
מָה אֶכְפֹּת לִי עֵלָם טוֹב,
תֵּן לִי פֶרְחִי חֵן לְקִטָּה.
עַל-יַד הַמַּחְנֶה,
הָיָה זֶה בַּשָּׂדֶה.

פֶּעַם אַחַת יָצָא בַּחֹר אֶל הַכְּבִישׁ,
פֶּעַם אַחַת בַּחֹר יָצָא;
בַּחֹרָה הוּא שֵׁם מְצָא.
עַל יַד הַמַּחְנֶה
הָיָה זֶה בַּשָּׂדֶה.

בְּעֵינֵי מְצֹאתֶרֶק אֶת חֵן-הוּא אָמַר-
בְּעֵינֵי מְצֹאת רַק אֶת חֵן;
בְּעֵרֶךְ הַכֹּל אֶתֵּן.
עַל יַד הַמַּחְנֶה,
הָיָה זֶה בַּשָּׂדֶה.

שְׂמַעִינָא, חֲבִיבָתִי-הוּא אָמַר-
שְׂמַעִינָא, חֲבִיבָתִי,
מָה דּוֹפְקֶת לְבָתִּי.
עַל-יַד הַמַּחְנֶה,
הָיָה זֶה בַּשָּׂדֶה.

מַרְמֶלֶדוֹר עַל הַחֲלוּץ

בביתו האפל לְמַחֲצָה, בְּאִמְצַע תְּקוּץ 1916, הִסְבִּיר לִי אֶת
הַרְעִיזוֹן הַפְּשׁוּט וְהַיָּשָׁר שֶׁל "הַחֲלוּץ".

— מַה זֶה? — שָׁאַלְתִּי — פּוֹעֲלִים?

— רֹא, הַמִּשְׁגֵּה הַנָּהוּ רָחֵב יוֹתֵר. עֲלֵיהֶם לְהִזוֹת גַּם פּוֹעֲלִים, אֲבָל

לֹא זֶה בְּלִבְדּוֹ. לָנוּ נְחוּצִים אֲנָשִׁים שֶׁהֵם "הַכֹּל". הַכֹּל, כֹּל מַה

שֶׁתִּדְרֹשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. לְפֹעֵל יִשְׁנִים אֲנִטְרָסִים שֶׁלוֹ, לְחֵיל — אֶרֶזוֹ

הַפְּצִיז; לְרֹזָפָא, לְמַהֲנִידִם — הֶרְגָּלִים מִיְּחָדִים. אֲבָל אֲצִלָּנוּ צְרִיךְ

לָקוּם דוֹר, שָׂאִין לֹא אֲנִטְרָסִים, אֵף לֹא הֶרְגָּלִים. גּוֹשׁ בְּרֹזָל.

בְּרֹזָל, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ אֲפֹשֶׁר לְיַצֵּר כֹּל מַה שֶׁנְּחוּץ לְמִכּוֹנָה

הַלְּאוֹמִית. נְחוּץ לָהּ גִּלְגָּל? פֶּה אֲנִי. מִסְמֵר, בְּרֹג, בִּלְזוֹק?

אֲנִי כָּאֵן. מִשְׁטָרָה? רֹזָפָאִים? עוֹרְכֵי דִין? מִשְׁחָקִים? מוֹרִים?

נוֹשְׂאֵי מִים? הִנֵּנִי פֶה. אֵין לִי צוֹרָה, לֹא פְּסִיחוֹלֹגִיָּה, לֹא

הֶרְגָּשׁוֹת פְּרִטְיוֹת, אֵף לֹא שֵׁם פְּרִטִי. הִנֵּנִי עוֹבֵד לְמַעַן צִיּוֹן.

מוֹכֵן לְכֹל. בְּלִתִּי קִשּׁוֹר לְשׁוֹם דְּבָר אַחֵר — עוֹבֵד לְשֵׁם מִשְׁטָרָה

אַחַת: בְּנִין.

— אֲנָשִׁים כְּאַלֶּה אֵינָם — אִמְרַתִּי אֲנִי.

— יִשְׁנִים.

— אֲנִי טְעִיתִי. הִרְאֵשׁוֹן מֵאַלֶּה הָיָה אִזּוֹ לְגִנְגָּר עֵינִי. כְּנָה

הָיָה הוּא בְּעֶצְמוֹ: יוֹרִיסְטֵן, חֵיל, אֲבָר: לְתִלְחִי הַלֵּךְ לְחַפֵּשׁ

עבודה במגל, מצא את מותו והרוכה בידו; אמר: "אין דבר"
ומת מות אל-מות.

הגבורים הצעירים

ילד מספר:

היה חדש שבט, שנת הרפ"א, עובנו את ראש-פנה ויצאנו
לשוב לכפר-גלעד. נסענו בשתי עגלות. היה לנו קר מאד. בסו
אותנו בשמיכות.

פתאם שמענו יריות. בלבי הערבים נבחו והתנפלו על עגלותינו.
בשעה מאחרת בליילה באנו לכפר-גלעד.

הכל יצאו לקראתנו בשמחה רבה והוקירו אותנו מעל
העגלות.

נכנסנו לבית הגדול. בו היו: הרפת, הארוה, המחסנים,
חדר האכל, המטבח, המאפייה, חדר הילדים, בית החולים, מסביב
לבית עמדו האהלים. האנשים גרו בהם. האכילו והשקינו אותנו
לישן בבית הגדול.

למחרת קמנו ויצאנו להסתפל בסביבה.

הימים עברו במשחקים ובעבודה. שחקנו בשוודרים, עשינו
לנו חרבות ושמן לנו ראשי גדודים, שנלחמו זה בזה. היינו
עושים גם עבודות אחרות. היה לנו מטבח קטן. היינו רועים
את העגלים כל אחד בתודו. עברו שבועות אחדים וכי"א אדר,

במלאת שנה אחת למאורעות "תל-חי" נערכה ההזכרה הראשונה.
 באו להזכרה אנשים ממטלה וממקומות אחרים. נאמו לפני
 הקהל. אנחנו - ארבעת הידדים הגדולים - היינו באמצע המעגל.
 נתנו בידינו רובים. הגדולים עזרו לנו להחזיק את הרובים. כי
 היו בידים מאד. לפי פקדה: "אש!" ירינו פעמים אחדות.
 עם כפרי סביבתנו אנו חיים בידדות של שכנות. רק עם
 הכפר האצלה, בו נמצאים האנשים, אשר נלחמו בתל-חי ובמרמה
 הרגו אנשיה, אין אנו שלמים עד היום.

יוסף טרמפלדור

(ביוגרפיה)

א.

טרמפלדור נולד בשנת 1882 בפיאטיגורסק (קבקוז). אביו, זאב,
 היה מן החילים הניקולאיים ועבד בצבא עד מלאת לו שבעים
 שנה תחת ממשלת ארבעה קיסרים והצטין בגבורתו וביוחור
 בשעת ההגנה על מבצר סבסטופול. גבורתו זו עברה בירושה
 ליוסף בנו.

לאחר שנמר טרמפלדור את הנמנסיה, ביקר בית ספר
 לרפואת השנים. אבל בשנת 1904 הלך לעבד בצבא בתור חייל
 מתנדב והשתתף במלחמה הופונית, הצטין מאד וקבל את כל
 ארבעת צלבי גיארגי.

בשעת ההגנה על פורט-ארטור נפצע ט. אז נעשה לו
נתחם וגברתה ורועו השמאלית ומפני זה נשתחרר ^{ochotny} מעבודת
הצבא.

אך בעבר זמן קצר שב ובא ברצונו הטוב אל הצבא.
אני אין לי אלא יד אחת — כתב ט. אל מפקד הגדוד —
אבל עוד נשארה לי הוד הזמנית, על כן רוצה אני לשוב
אל ^{קצין} ההגנה.

בקשתו נתמלאה. בעבר זמן ידוע נפל בשבי ופונה. שם
הראה טרמפלדור את בשרונותיו הפדוניים. הוא ארגן שעורים
לשבויים הרוסים ודאג למצבם. הוא יסד אנדרה ציונית בין השבויים
היהודים ועוד ועוד.

בכלות המלחמה העלה אותו ניקולאי השני למעלת אופיציר.
ט. היה האופיציר היהודי היחיד במחנה הרוסי.

אחר כך למד ט. את תורת המשפטים באוניברסיטה
הפטרוברגית וגמר את חק למודיו בתור עורך דין. בעת ההוא
התחיל טרמפלדור עובד עבודה אקטיבית בהסמדרות הציונית.
ט. ארגן קבוצה של חלוצים ויצא בראשם לארץ ישראל.

ב.

בגנרץ ישראל הוא עבד בתור פועל פשוט, בתחלה במגדור ^{Byczan}
ואחרי כן בדגניה וחי חיי חלוצים. לרגלי המלחמה הקרה ט.
לעזב בשנת 1914 את ארץ ישראל.

באלקסנדריה של מצרים נפגש עם ו'בוטניסקי ויחד עמו יסד
את הלגיון היהודי הראשון, שהשתתף באכספדיציה הנאלפולית
מחת הנהגתו של חבר הצבא פטרסון. ט. היה לקפיטן במחנה
הצבא האנגלי ומשנה למפקד הלגיון היהודי.
בשחרה פטרסון ועב את נאלפולי, היה טרמפלדור למפקד
הלגיון היהודי.

לאחר שגמרה האכספדיציה הנאלפולית את מעשיה, שב מ.
לרוסיה ושם אחרי המהפכה התחיל מארגן הנהגה עצמית יהודית.
הוא לקח עליו ליסד לגיון יהודי גדול וחפץ להביאו אל החזית
התרבות.

הרגעיון הזה מצא חן בעיני רבבות יהודים, אבל המהפכה
הבולשביסטית הפריעה בזה.

אז התחיל מ. לארגן את "החלוץ" ברוסיה ולפטרונכד
נקראה הועידה הראשונה של "החלוץ" ברוסיה הסובייטית.

מטעם מרבז "החלוץ" נסע מ. לארץ ישראל. במשך הזמן
הקצר שישב בארץ ישראל, עבר הרבה לאחד את הכוחות
הנפרדים של הפועלים היהודים.

בחדש מרץ שנת 1920 התנפלו הערבים על הושיבים
היהודים אשר בגליל העליון. אז מהר מ. ללכת שמה כדי
להגן על העבודה היהודית. והנה בהגנו על המושבה הקטנה

”הַל־חַי” פָּנַע בּוֹ כְּדוֹר עַרְכִּי וּמַת מוֹת וּבּוֹרִים עַל כְּבוֹד
עַמּוֹ וְאַרְצוֹ.

תרגיל

(1) כתב הרצאת הביוגרפיה של טרמפלדור (2) כתב משפטים למלים החדשות לה

בביוגרפיה הזו.

הַדָּגָל

הַיָּמִים יָמִי עֲבוּדָה לִפְנֵי הַקִּנְגֶּרֶם הָרָאשׁוֹן. בְּשִׂמְחָה הִלְכְּנִי
לִקְרֹאת הַיּוֹם הַדּוֹל, וְאוֹלָם גַּם פִּתְחֵנוּ לֹא מַעֲט מִפְּנֵי, מָה רַבִּים
הָיוּ אֲנִי שׁוֹנְאִינוּ! אֵד מִכְּרָחִים הָיוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַצֶּעֶד הָרָאשׁוֹן.
בְּפִקְדֻת מִנְחֵינֵנוּ הָרָצֵל בָּאתִי לְבֹדָה, כִּדִּי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל
הַחֲבֻט לִקְנִיגֶרֶם... בֵּין הַשְּׂאֵלוֹת הַרְבּוֹת הָיְתָה אִי אַחַת, לֹא
קִלָּה – בְּאִיזָה הִנָּל נִקְשַׁט אֶת אוֹלָם הַקִּנְגֶּרֶם?
מָה הֵם צָבָעוּ? הֵן הִנָּל אֵין לָנוּ. צָרִיד לִיצֹר אֶת הַהִנָּל.
וְאוֹלָם בְּאִי־אֵלּוּ צָבָעִים נִבְחַר?
וְהִנֵּה רַעִיּוֹן בְּמוֹחִי: הָרִי יֵשׁ לָנוּ הִנָּל, כְּחַל־לָבָן, הַטְּלִית אֲשֶׁר
בָּהּ נִתְעַטַּף בְּתַפְלָתֵנוּ – טְלִית זוֹ הִיא סְמָלֵנוּ... הַזְּמִנְתִּי אֲנִי הִנָּל
כְּחַל־לָבָן ”וּמִגֵּן־דּוֹד” מְצִיר עָלָיו.
וְכֵן בָּא לְעוֹלָם הִנָּלֵנוּ הַלְּאוּמִּי.

מְכָרִים, מְכָרֶת, מְזִמִּין, מְזִמָּה.

השקל

האכסוטיבה של הכתדרות הציונית	
מס' 203525 B	מס' 203525 B
מס' 8/17	מס' 8/17
שקל אחד	שקל אחד
PAID FOR	ONE SHEKEL
במצאה לט	במצאה לט
הצביע	הצביע
AMOUNT 1.20	AMOUNT 1.20
DATE	תאריך
COLLECTOR'S SIGNATURE	חתימת הגביר
תרגיל	דעם גברס חתימה
EXECUTIVE OF THE ZIONIST ORGANISATION	

וכך בא לעולם גם השקל. באשר לנו המרצים בועדה
 על מם הכסף, אשר כל ציוני חיב להכניס להסתדרות. לא
 מצאו שם למם זה. אחד קרא אותו בשם "ביטרג", שני –
 "קונטריביושן", שלישי – "טקסה", רביעי – "ונוס" והרביעי "חברה –
 גדר".

למראה הערבוביה הזאת התחלתי לחשב על השם שישקיע
 רצון הכל ומצאתי שאין שם יותר נאה מן השם "שקל"
 רק קראתי בשם זה והנה חזרו עליי כל הנאמרים. המלה
 "שקל" חדלה להיות חדשה.

מרגיל

קבע במשפטים את המלים החדשות לך שבפרק הזה.

הספֿר הַקָּטָן

(מפי תימני קטן)

א.

עָלָה כֶּךָ בְּנוֹרָלִי, שְׂדוּקָא אָנִי, שְׂאוּל הַתִּימָנִי, אֶתְוַתֵּם מֵאֲבִי
בְּעוֹדֵנִי יֶלֶד בֶּן שֶׁבַע. נָם אָחוֹת קָטְנָה מִמֶּנִּי בְּבֵית, סַעֲדָה שְׂמָה,
וְאִמִּי עוֹמֶדֶת אִזְּ לְהִבִּיא לְעוֹלָם עוֹד נֶפֶשׁ.

סִפֵּר הָיָה אָבִי. הִרְבָּה עָמַל רָאָה בַּיָּמִי חַיָּי וּבְשִׁחָגִיעַ לְשִׁנְתּוֹ
הָאֲרָבָעִים, הִחֵל מִשְׁתַּעַל וּבַעֲבֹר וּמִן מֵת בְּשַׁעוֹלוֹ. אִמִּי לֹא
הֵאֲרִיכָה יָמִים אַחֲרָיו. הִקְשָׁתָה לְלֶדֶת וּמָתָה הִיא וְהַיֶּלֶד אֲשֶׁר
אֶתָּה.

וְכֵן נִשְׁאַרְנוּ יְתוּמִים.

דוּדִי יִתְּנָא סִנְדֵּלֶךָ הַנָּהוּ. יֶלְדִּים לֹא שָׁשָׂה, קָטְנִים כָּלָם. אִיד
יָבִיא שְׁנֵי יְתוּמִים הַבְּיָתָה? הֲלֹךְ וְהִשְׁתַּדֵּל בְּדַבָּר עַד שֶׁקִּבְּלוּ
אֶת אֲחוֹתִי סַעֲדָה לְבֵית הַיְתוּמוֹת וְאִנִּי נִבְנַסְתִּי לַעֲבֹד אֲצִלּוֹ
בְּסִנְדֵּלָרְיָה.

קָשָׁה, קָשָׁה הָיָה כָּל הַיּוֹם לַעֲבֹד בְּסִנְדֵּלָרְיָה. מִן הַבֹּקֶר עַד
הָעֶרֶב. וְאִנִּי קָטָן כִּלְכֵּל! הַסִּנְדֵּלָרִים הָעוֹבְדִים עִם דוּדִי צָחֲקוּ
עָלַי. כִּמָּה דְּמָעוֹת שִׁפְכֵתִי בְּאוֹתָם הַיָּמִים! עַד שֶׁקִּמְתִּי וְהִחֲלַטְתִּי
לְבָרְתָּ. לְבָרְחַ? וְאִיפָּה אֲנֹר? אִיפָּה אֲמַצָּא מְקוֹם לָלוֹן בּוֹ?
לֹא, לְרֹדֶף הָאֵמֶת הִיא הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר. וּבְאַחֵר הַיָּמִים כַּאֲשֶׁר חוֹר
דוּדִי הַבְּיָתָה מִחֲגִיגָה וְרוּחוֹ טוֹבָה עָלַי, אִמְרָתִי: עֲתָה אֲנִלָּה

לִפְנֵינוּ לְבִי. אִישׁ לֹא הָיָה בְּסִנְדְּרִיָּה – לְכָבוֹד הַשְׂמֵחָה נִשְׁלָחוּ
הַפּוֹעָלִים לְחַפְשֵׁי בְּשָׁעָה מְקַדֶּמֶת – כֵּן אֲנִי וְדוֹדִי. הוּא הָיָה שָׂמֵחַ
מְאֹד וְכֵן שְׂבוֹר בְּמִקְצֵת.

”דוֹדִי יַחֲזֵא, דָּבָר לִי אֵלֶיךָ. דוֹדִי יַחֲזֵא אֲנִי רוֹצֵה לִהְיוֹת
סֶבֶל”.

בְּאוֹתוֹ הִתְנַע נָתַן בִּי דוֹדִי עֵינָיו וְאָמַר:
”מָה? אַתָּה, שְׂאוֹל, רוֹצֵה לִהְיוֹת סֶבֶל? חֲבִיבִי, הֵן אֲבִיךָ, עָלֶיךָ
הַשְׂלוֹם, מֵת בְּסִפְרוֹת, עֲבוּדָה קָשָׁה הִיא. לֹא, חֲבִיבִי, הָיָה סִנְדְּלָר
בְּמוֹנִי, אֵין מְלָאכָה טוֹבָה בְּסִנְדְּלוֹת”.

”דוֹדִי יַחֲזֵא, אֲמַרְתִּי שְׁנִית, רְצוֹנִי לִהְיוֹת סֶבֶל כְּמוֹ אָבִי”. עֲתָה

הוֹשִׁיב אוֹתִי הַדּוֹד אֶצְלוֹ הִסְתַּכֵּל בִּי שָׁעָה אַרְבָּעָה וְאָמַר:

”שְׂאוֹל, יְתוֹם הֵנָּךְ וְאִינִי יָכוֹל לְהַרְבּוֹת אֶתְּךָ בְּדַבָּרִים. אֲבִיךָ,

עָלֶיךָ הַשְׂלוֹם, בְּקִשְׁנִי לִפְנֵי מוֹתוֹ שְׂאֲשִׁים עֵין עָלֶיךָ. רְצוֹנְךָ לִהְיוֹת

סֶבֶל? הָיָה סֶבֶל. אֲךָ דַּע לָךְ שְׂאֵין זֶה טוֹב בְּעֵינֵי.

דְּמַעוֹת נִרְאוּ בְּעֵינָיו. הוּא נִשְׁקַנִּי בְּמִצְחִי וְגוֹרְלִי נֶחֱתַם. הֵייתִי

לְסֶבֶל.

מְרָגִיל

קָבַע בְּמִשְׁפָּטִים אֶת הַמַּלְאִכִּים וְהַבְּטוּיִים הָעֲלִיוֹת: עָלָה בְּגוֹרְלִי, בְּעוֹדֵנִי יָלַד, הִרְבָּה
עָמַל רָאָה, הָאֲרִיךְ יָמִים, הִשְׁתַּדֵּל, רוּחוֹ טוֹבָה עָלָיו, אֲנִי לִפְנֵינוּ אֶת לְבִי, לְחַפְשֵׁי, עָלֶיךָ
הַשְׂלוֹם, לְהַרְבּוֹת בְּדַבָּרִים, שִׁים עֵין, דַּע לָךְ, גּוֹרְלִי נֶחֱתַם, דָּבָר לִי אֵלֶיךָ, שְׂעוֹל,
הִשְׁתַּעַל.

מֵאֵז עָבְרוּ שֵׁשׁ שָׁנִים. בֶּן שָׁלֹשׁ עָשָׂרָה הֵנְנִי בַּיּוֹם. גִּדְלָתִי.
בְּבִקְרָה עוֹבֵד אֲנֹכִי בְּשׁוּק "מֵאָה שְׁעָרִים". סָל קָשׁוּר עַל שִׁבְמִי
וְאֲנִי קוֹרֵא:
"גִּבְרֶת, סִבָּל".

תּוֹפֶס אֲנֹכִי בְּמִשְׁאָה שֶׁל הַגִּבְרֶת, מִכְּנִיסוֹ לְסִלִּי וְהוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ
לְבֵיתָהּ. מִ"מֵאָה שְׁעָרִים" עַד "רַחֲבִיחַ" — גְּרוּשׁ שָׁלֹם. בְּבִקְרָה רִנִּיל
מִשְׁתַּכֵּר אֲנֹכִי גְרוּשׁ וְחָצִי. בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי — שְׁנֵי גְרוּשִׁים. בְּשִׁנְגִּמֹר
הַשׁוּק עוֹבֵד אֲנֹכִי בִּמְחִנָּה יְהוּדָה, עַל יַד הָאוֹטוֹמַנְבִּילִים הַבָּאִים
מִתִּלְ-אַבִּיב. בָּאֵן יִשְׁנֻם סִבָּלִים רַבִּים, גְּרוּלִים מִמֶּנִּי וְלֹא אַחַת מִקְבֵּל
אֲנֹכִי מֵהֶם מִבּוֹת, אֵד יֵשׁ וְגַם לִידִי בָּאָה מְוֹדָה. קוֹשֵׁר אֲנִי אוֹתָהּ
בְּחֶבֶל שִׁנְשָׁאֵר לִי בִירוּשָׁה מֵאֲבִי וְסוֹחֵב. מְזִיעַ אֲנִי הַרְבֵּה וּמִשְׁתַּכֵּר
עוֹד חָצִי גְרוּשׁ אִם גְּרוּשׁ. בַּיּוֹם חָל שְׁכָרִי אַרְבָּעָה גְרוּשִׁים וּבַיּוֹם
הַשְּׁשִׁי אִם בְּעָרֵב חָג, חֲמִשָּׁה גְרוּשִׁים.
בְּחַיִּי, פּוֹעֵל אֲנֹכִי בְּכָל הַפּוֹעֲלִים. עֵמֶל בְּמֹז שְׁעֵמֶל אָבִי.
סִבָּל הֵנְנִי.

חֲרִיגִל בְּדַבּוּר וּבִכְתָּב.

- (1) קָבַע בְּמִשְׁפָּטִים אֶת הַמָּלִים וְהַבְּטוּיִים הַלָּלוּ: מִשְׁתַּכֵּר, שְׁכָר, בָּא לִידִי, סוֹחֵב,
מְוֹדָה, נִשְׁאָר בִירוּשָׁה, קִבֵּל בִירוּשָׁה, יוֹם חָל, מְזִיעַ, בְּחַיִּי, (2) רָשָׁם וּלְמַד אֶת כָּל
הַמָּלִים הַחֲדָשׁוֹת לִי שֶׁבִּסְפּוֹר הָיָה (3) כָּתַב שְׁאֵלוֹת וְתַשׁוּבוֹת מִן הַסְּפּוֹר הַזֶּה (4) הִרְצָאת
הַסְּפּוֹר בְּעַל פֶּה וּבִכְתָּב.

שְׁמִירָה בְּגֵן הַיָּרֵק

לִיר שֶׁבֶת. כָּר הַצְעִירוֹת יֵשְׁבוּ אֶל הַשִּׁלְחָן הַמְכֻסָּה מִפֶּה
לְבָנָה וְאַכְלוּ. אֲנִי וַחֲבֵרָתִי מִהָרְנוּ לְנִמְלָה, כִּי תוֹרְנוּ הָיָה לְשֹׁמֵר
אֶת גֵּן הַיָּרֵק שְׁלָנוּ. לְבָשָׁנוּ מְעִילִים, הוֹדִינוּ בְּמִקְלֹת עֵבִים
וַיֵּצְאוּנוּ.

בְּחוּץ הָיָה חֶשֶׁד: סוּף הַחֹדֶשׁ. בָּאוּ לָנוּ. הִקְשַׁכְנוּ קֶשֶׁב רַב.
הַמְטִילִים בְּמוֹשָׁבָה חִדְלוּ וְהַ כְּבָר... שִׁקָּט וְדִמְמָה.
פְּתָאם—הֵם! דוֹמָה, כִּי שׁוֹמְעוֹת אָנוּ רִשְׁרוּשׁ וְהֵנָּה גַם צַל
מִתְנוֹדֵד... רָעַד עוֹבֵר אֶת הַגּוֹף. אָנוּ מִתְחִילֹת לַגִּשֵּׁת וַיִּירָנוּ
לִוְחָצוֹת הַיֵּטֵב אֶת הַמִּקְלֹת. אָנוּ קוֹרְאוֹת: "מִי שֵׁם? מֵאֵן הִדְאָו"
וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנָה.

אָנוּ מִתְקַרְבוֹת עַד הַמָּקוֹם, וְצָחוֹק אֲדִיר פּוֹרֵץ מִפִּינוּ: הֲלֹא
וְהַ זֵית צָעִיר מִתְנוֹדֵד בְּרוֹחַ.
אָנוּ שְׁבוֹת, יוֹשְׁבוֹת וְשׁוֹתְקוֹת וְלֹאֲחֵר שְׁעָה בִקְלָה שׁוֹב
סוֹבְבוֹת—הוֹלְכוֹת. הָאֲזֻנִּים קְשׁוּבוֹת וְהַעֲנִיָּים נְתוּנוֹת בְּחֶשֶׁד
וְהַדִּמְמָה מִתְנַבֶּרֶת. לְפַעְמִים רַק נּוֹתְנִים תַּתִּימִים אֶת קוֹלָם בִּיִלְלָה,
יִלְלָה מִמִּשְׁכָּה, וְשׁוֹב תִּהְיֶה הַדִּמְמָה. נִדְמָה כְּבָר עָבְרוּ שְׁעוֹת...
וּפְתָאם

— מִי וְהַ?

— אֲנִיחָנוּ!

— אֵלֶּה הֵם שׁוֹמְרֵי הַמוֹשָׁבָה. הֵם בָּאוּ לְבִקְרָנוּ.

— כִּמָּה הַשָּׁעָה?

— אַחַת עֶשְׂרֵה.

— הָאֵמָּנִים? בֶּרֶק אַחַת עֶשְׂרֵה...

— אֵה, כִּמָּה אַרְךְ הַלַּיְלָה, הַקָּר חוֹדֶר. יוֹשְׁבוֹת אָנוּ

וּמַתְכַּנְּצוֹת.

מִרְגִּיל

(1) קִבַּע בְּמִשְׁפָּטִים אֶת הַמַּלְיִם וְהַבְּטוּיִים הֵלְלוּ: רִשְׁרוֹשׁ, מְרִשְׁרֵשׁ, אֲדִיר, פּוֹרֵץ.
שָׁעָה קָלָה, אֲזֻנִּים קְשׁוּבוֹת, הַקְּשָׁבִיתִי, קָשָׁב רַב, נָתַן עֵינָיו, נָתַן אֶת קוֹלּוֹ בִּידְלָה, מִמָּשׁוֹף,
חוֹדֶר, מִתְכַּנֵּץ, זֶן, מִזֶּן, הַזֶּזֶן, כִּמָּה אַרְךְ, צָחוֹק פּוֹרֵץ, מִלְחָמָה פּוֹרֶצַת. (2) כָּתַב שְׁאֵלוֹת
וּתְשׁוּבוֹת עַל הַסְּפוּר הַזֶּה (3) הִרְצָאת הַסְּפוּר בְּעַל פֶּה וּבִכְתָּב (4) רָשָׁם וְלִמַּד אֶת הַמַּלְיִם
הַתְּדוּשׁוֹת לִי שֶׁבְּסְפוּר הַזֶּה.

לְאַרְץ אֲבוֹת

א.

הַדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. הָאֵנִיָּה הַבּוֹאָה לְחוּף
יָפוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים פְּלִיטִים מֵאוֹקְרַאיִנָּה. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה פְּלִיטִים עָבְרוּ אֶת בִּקְרַת הַנוּיוֹת. אֲצֵל הַמֶּשֶׁה
לֹא חָיו הַנוּיוֹת בְּסִדְרָה. פְּקִיד הַעֲלִיָּה הָאֲנִגְלִי צִוָּה לְהַחְזִירָם.
— וְאַיֵּה עוֹד אֶחָד? אֵינָה הָאֲחֵרוֹן? — נִשְׁמַע קוֹל הַפְּקִיד
הָאֲנִגְלִי.

— איזה עוד אחד? — שאל הפקיד העברי, אשר למחלקת העליה הציונית.

לא רחוק משלחן הפקידים עמד גער בן עשר. הוא היה יחף ולבוש קרעים. פניו היו חורים ודוים. הנער עמד זה שעות אחדות על מקומו והביט בפקיד על הפקידים היושבים ליד השלחן.

פתאום נפלו מבטי הפקיד האנגלי והפקיד העברי על הנער ומחשבה אחת בלבם: האמנם זהו האחרון?

— מי אתה? — שאל הפקיד האנגלי את הנער.

— פליט — ענה הנער.

— מה שמך?

— שאול.

— איפה הוזה?

פני הנער חורו.

— כיצד? האין לך ויזה בלל? — קרא הפקיד האנגלי — וכן

במה שנים אתה?

— בעוד שלש שנים אהיה „בר־מצוה“ — ענה הנער.

על פני הפקיד העברי עבר צחוק קל.

— לאן אתה נוסע? — שאל הפקיד האנגלי.

— לארץ־ישראל — ענה הנער.

— אל מי? — שאל הפקיד.

— אֵל הָאֲבוֹת - עֲנֵה הַנֶּעֱר.
— מִי הֵם? - שְׂאֵל הַפְּקִיד.
— אֲבֹרָהִם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב - עֲנֵה הַנֶּעֱר בְּנֵאוֹן.

תרגום

קבע במשפטים את המלים והבטויים הללו: אֲנִיָּה, חוֹף, פְּלִיט, חֹר, הַחֲזִיר, פְּקִיד, יָחַף, לְבוּשׁ קִרְעִים, חֹר, רָצָה, בִּיצָה, עַל פְּנֵיו עָבַר צָחוּק קָל, בְּנֵאוֹן.

ב.

צָחוּק לְכָבִי טוֹב פָּרַץ מִפִּי הַפְּקִיד הָאֲנִגְלִי. הִיָּה נָה הַנֶּעֱ
שֶׁל רַחֲמִים. הַנֶּעֱ הַרְגִּישׁ בָּזָה וְעַל פְּנֵיו נָרַח אֹר שֶׁל תִּקְוָה.
גַּם הַפְּקִיד הָעֵבְרִי הֵבִיט בְּתִקְוָה אֶל הַפְּקִיד הָאֲנִגְלִי... וְהִנֵּה
עָבַר הַרְגֵעַ שֶׁל רַחֲמִים, בָּא הַרְגֵעַ שֶׁל דִּין. פְּנֵי הָאֲנִגְלִי נַעֲשׂוּ
שׁוֹב קָשִׁים.

— לְהַחֲזִירוֹ! - יִצְאָה מִפִּיו פְּקָדָה קָצְרָה וְקָם בְּמַהֲרָה
מִמְּקוֹמוֹ.

פְּנֵי הַפְּקִיד הָעֵבְרִי חֲזָרוּ. לֹא רָחוּק מִן שְׁלֶחַן הַפְּקִידִים עָמַד
רַב הַחוּבֵל שֶׁל אוֹתָהּ הָאֲנִיָּה, אִישׁ אִיטָלְקִי. מִבְּטֹו נִפְלַע עַל הַנֶּעֱ
הַחֹר. הוּא אָמַר אֶל הַפְּקִיד הָאֲנִגְלִי:

— הַיּוֹדֵעַ אַתָּה מִפְּנֵי מַה נוֹסַע הַנֶּעֱ לְ"אֲבוֹת"? בִּימֵי הַפְּרָעוֹת
בְּאוֹקְרַאֲנִיָּה הָרְגוּ אֶת הַזְּרִיו וְהוּא בָּרַח בְּרִגְלָה מִעִירָתוֹ לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל. הוּא בָּא עִם הַפְּלִיטִים אֶל קֶנְסִטְמִינְפוֹל וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר עֲזָבָה

קפ"ח

הָאֵנִיָּה שָׁלְנוּ אֶת קִנְסְטִינְפֹּול, מָצְאוּ אוֹתוֹ הַמַּלְחִים בֵּין הַחֲבָלִים...
אֲוֶרַח יְרוּשָׁלַיִם...

הַפְּקִיד הָאֵנִיָּה לֹא שָׁמַע אֶפִּילוֹ מִה שֶׁדִּבֶּר רַב הַחוּבֵל
הָאֵיטָלְקִי. הוּא יָרַד בְּמַהֲרָה מֵעַל מִכְסֵּה הָאֵנִיָּה אֶל הַסִּירָה וְאַחֲרָיו
הַפְּקִיד הָעֵבְרִי. הַפְּקִיד הָעֵבְרִי מָהָר אֶל תַּל־אֲבִיב, אֶל הַנֹּעַד הַצִּיּוֹנִי
לְהַצִּיר אֶת הַנֹּעַר. הַנֹּעַר הַצִּיּוֹנִי שָׁלַח מִשְׁלַחַת אֶל הַמוֹשֵׁל בְּיָפוֹ.
הַמוֹשֵׁל עָנָה, שִׁישָׂאֵל אֶת הַשְׁלֹטוֹנוֹת בִּירוּשָׁלַיִם. בֵּינָתָם נִשְׁמָעוּ
צַפְצוּפֵי הָאֵנִיָּה הַמְּבֹשְׂרִים אֶת צֹאתָהּ.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמָעוּ צַפְצוּפֵי הָאֵנִיָּה בַּפֶּעַם הַשְׁלִישִׁית נִרְתַּע הַפְּקִיד
הָעֵבְרִי מִמְּקוֹמוֹ וְאַחֲיוֹ בְּשׂוֹפְרַת הַטֵּלֶפּוֹן. אֲבָל בְּרִנָּה זֶה מִשָּׁךְ אֶת
יָדוֹ מִמְּנָה.

— הָאֵנִיָּה יָצְאָה. — קָרָא בְּצֶעַר וּבְאֵב...

מִרְגִּיל בְּדַבּוּר וּבִכְתָּב.

1) קָבַע בְּמִשְׁפָּטִים אֶת הַבְּטוּיִים וְהַמְּלִיכִים הַלְלוּ: צִחֹק לְבָבִי, צֵל פָּנָיו זָרַח אֹר שֶׁ
תִּקְוָה, פָּנִים קָשִׁים, רַב הַחוּבֵל, מִבְּטוֹ נָפַל, פָּרַעוֹת, מֶלֶךְ, מִכְסֵּה הָאֵנִיָּה, לְהַצִּיר, שְׁלֹטוֹנוֹת,
צַפְצוּף, נִרְתַּע, שְׂוֹפְרַת. 2) הִרְצָאת הַסְּפוּר בְּעַל פֶּה וּבִכְתָּב.

מִלְרַח

א.

עָרַב. בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּנוּ יָשְׁבוּ לְאַרְחַת הָעָרַב. אֶל הַשְׁלַחַן יָשַׁב
עִמָּנוּ אוֹרַח, דוּדֵי שָׂבָא לֹא מוֹמֵן אֵלֵינוּ מֵאַמְרִיקָה. הוּא אָדָם
חָבִיב מְאֹד, אֲבָל אֲנִי יָדַעְתִּיו בְּמַתְנַגֵּד לְרַעְיוֹן הַתַּחֲנִיָּה בְּאִי.

פָּנִיתִי אֶל דּוּדִי: "דוד! הרי עוד לא עָמַתְּ לִי עַל שְׁאֵלָתִי, לָמָּה
בָּאתָ הֵנָּה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל?"

— הִנְנִי מוֹכֵן לַעֲנֹת לָךְ — עָנָה — הֵן יִבְעַתְּ, כִּי אֵין לִי בֶן אוֹ בַת
אֲשֶׁר יוֹכִירוּ וַיִּזְכְּרוּ אֶת שְׁמִי וּמַעֲשֵׂי אֲחֵרֵי מוֹתִי, אֵין לִי נֶפֶשׁ, אֲשֶׁר
תִּהְיֶה קְרוֹבָה אֵלַי, וְלִבִּי בָאתִי הֵנָּה לְבַחַר לִי נָעַר אֶחָד מִמְשַׁפְּחָתִנוּ
שִׁידוּהָ לִי לְבֵן.

— הַבְּכֹר בְּחֵרְתָּ לָךְ אוֹתוֹ? — שְׁאֵלָתִיו.

— אֲמַנָּם בֶּן! וְאַתָּה הִנֵּךְ הַנִּבְחָר, יַחֲדוֹ נִסַּע לְבֵיתִי שְׁבִנְיוֹ
יִזְרַק וְשֵׁם תִּתְּחִיל לְחַיֹּת אֶת חַיִּיד. הֵן פֹּה בָּאֵי לֹא רְאִיתָ עִיר
נְדוּלָּה וְאֵינֶךָ יוֹדֵעַ מַה הֵם חַיִּים, אֵךְ שְׁמָה...

שְׁמַחְתִּי לְשִׁמְעַת דְּבָרָיו אֱלֹהִים. הִרְעִיוֹן, כִּי אֲנִי שָׂאָה הָיִיתִי
מֵעוֹלָם בְּאֵנִיָּה, אֶסַּע עַד אֲמַרִיקָה הַרְחוֹקָה לָגוּר בָּהּ, עוֹרֵר כִּי
הַתְּלַהֲבוֹת רַבָּה. אֵיכָל שְׁמַחָה זֹו נִמְשָׁכָה אֵךְ רִנֵּעַ, בְּמוֹחִי
חִלָּפָה הַמְּחַשְׁבָּה: אֵי! וְאֲמַרִיקָה, אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הִיא מוֹלְדָתִי
וְאֲמַרִיקָה? ...

— לֹא בְּחֵרְתָּ כַּהֲנָן — אֲמַרְתִּי לְדוּדִי. אֲנִי אֵינִי חוֹשֵׁב בְּלֹא
לַעֲזוֹב אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

דוּדִי נָתַן כִּי עֵינָיו וְשֵׂאֵל: "מִדַּע?"

— כִּי כָאן הִיא מוֹלְדָתִי וְעַלִּי פֹה לַעֲבֹד לְטוֹבָתָהּ, וְלֹא לְשִׁבְתָּ
בְּאֲמַרִיקָה בְּשַׁעֲהַ שְׂאֲחִי בּוֹנִים אֶת אֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ!
— סְנִימְנִטִּיּוֹת יִתְּרָה — אָמַר דּוּדִי.

— לא, אין זו סנטימנטליות — קבצתי ממקומי — זו היא מטרת
וְכוֹז צְרִיכָה לְהוֹת מִטְרַת כֹּל גֶּעַר עֲבָרֵי בְּיָמֵינוּ.

הַיּוֹדֵעַ אֶתָּה בְּמָה זְמַן הָיְתָה הָאָרֶץ שׁוֹמֵמָה? וְעַתָּה בָּאִים
הַבָּנִים וּבָנוֹנִים מַחְדָּשׁ אֶת בֵּיתָם שְׁחָרְבָה. וְכֹל מִי שֶׁעֻזָּב בְּשָׁעָה
כִּזוֹ אֶת הָאָרֶץ, הָרִי הוּא בְּעֵינֵי כְּבוֹגֵד.

— אֲנִי יוֹדֵעַ, שָׁמַעְתִּי הֶרְבֵּה דְּבָרִים "נָפִים" כְּאַלֶּה מִפִּי שְׁלִיחֵי
קֹה"ק בְּאַמְרִיקָה — עֲנֵה הוּא — וְאוֹלָם אֵין אֲנִי וְרַבִּים כְּמוֹנֵי מְאֻמִּינִים
לָהֶם. בְּאַמְרִיקָה חוֹשְׁבִים, כִּי לֹא עָשׂוּ כָּלוֹם פֶּה וְאֵין מֶה
לַעֲשׂוֹת בְּפִלְשְׁתִּינָה. וּבְכֹלֹל "מוֹלָדֶת" הָרִי זֶה עֲנִין כֵּן
לְמִשׁוֹרְרִים.

— הוֹד — עֲנִיתִי לוֹ — הֵן אִישׁ מַעֲשֵׂי אֶתָּה. לָמָּה תֵּאֱמֹן לְאַשֶׁר
שָׁמַעְתָּ וְלֹא רָאִיתָ הִבֵּה וְנַעֲבֵר בְּאָרֶץ וְאַרְאֶה לָּךְ אֶת מוֹלָדֶתָךְ
וְאֵז בּוֹדְאִי תֵּאָהֵב אוֹתָהּ.

תְּרַגֵּל

- (1) קִבַּע בְּמִשְׁפָּטִים אֶת טַמְלִים וְהַכְּסוּיִים הָאֵלֶּה: מוֹכֵן, לִשְׁמַע דְּבָרָיו, עוֹרֵר וְתַלְהָבוֹת
כְּהֶגֶן, מִטְרָה, בּוֹגֵד, מְאֻמִּין, הָרִי. (2) כָּתַב שְׂאֵלוֹת וְתִשׁוּבוֹת מִן הַסְּפִיר הַזֶּה

ב.

לְמַחֲרַת יִשְׁכְּנוּ אֲנִי וְדוֹדִי בְּאוֹטוֹ. אֲנִי נוֹסְעִים לְרֹאוֹת אֶת
הַמּוֹלָדֶת. הִרְכָּנִי הָיְתָה לְצִפּוֹן, הִרְכָּךְ הָרִי שׁוֹמְרוֹן. אֵף יִשׁוּב וְהוֹדִי

לא נראה לעינינו. על ההרים נראו נקודות שחורות – עזים רעו.
פגשנו כפרים ערביים רבים, אשר עניותם נראתה לעין כל.
– הוֹאֵה אתה – אמרתי לדודי – הנה הוא המוֹלָדֶת, בטרם
בָּאָה לִידֵי כְנִית. העיר שָׁכַם, בתים על גְּבִי בתים, בְּלִי סָרָה, עיר
ערבית.

– איפה עבודות היהודים בארץ? – שאל הדוד.
באותה שעה עלה האוטו על אחת הנקעות העומדות על
סר העמק.

– שאלת לעבודות היהודים? הנה הן!

לרגלינו הנה כל העמק סגור בין ההרים מסביב.

– ראה, מה עשו הנואֵלִים בארץ! התאמין, כי רק לפני עשר
שנים היתה ספנה לרדת לעמק נחמד זה והוא נקרא אז "עמק
המַעַת", ועכשיו באו הכנים והביאו את החיים במקום המָוֶת. עתה
נוכל להגיד "העמק הוא שלנו" וְכֵן נַעֲשֶׂה אֵךְ נִרְקֵה מִתוֹךְ
אהבת המוֹלָדֶת.

דודי חשב מחשבות. מדי פעם עברו נגד עינינו מושבים
חדשים, אנשים שעבדו בשדה על יד הדֶרֶת, ברכו אותנו
לְשָׁלוֹם. דודי שאל: מי עשה את כל זאת?

בפי היתה מלה אחת: העם!

הוא שאל: איך?

– על ידי תְּקֵרֶן תְּקֵמָת לְיִשְׂרָאֵל. היא היא אשר אִסְפָּה אֶת

פרומות העם ובהן קנתה את האדמה מידי הזרים לה ומחזירה
אותה לידי בעליה האמתיים. לעם ישראל.

— לאן אנו נוסעים? — שאלני בעבר שעה קלה של דומיה.

— אל המקום, אשר העבירו שמה בוח חשמי. אל "תל-אור".
הגענו למקום. רכבות שטו ועברו ממקום למקום. כל הסביבה
מלאה חיים ותנועה. שריקות המכוניות, קעש הרכבות, הכל התמזג
לקול קריאה אחת: העבודה...

"כל המקום הזה היה רק לפני שנה מקום שמם. הנדון
המביא תועלת בה רבה, היה מביא רעה לכל הסביבה. הוא
הביא הנה את הבקתת. אולם עתה בא הקץ לכל המחלות
והמגפות. עם ישראל שב לביתו: כל הארץ מתעוררת לתחייה.
כל פנה חרבה תבנה, הכל נבנה. ובאשר תראה כל זה וידעת
כי דבר נפלא נעשה פה. עם עתיק מחדש את עצומיו.
ובשעה זו רצונך, כי אני אסע עמך לעזוב את הארץ? הן פה
נודדתי ועלי למלא את תפקידי פה, תפקיד-בונה. לא, לא אעזוב
את הארץ"

שבועים ימים בקרתי עם דודי את הארץ, ראינו את הארץ
מתעוררת מחרבנה לחיים חדשים. בקרנו כל פנה ופנה.
תוצאות טיול זה היו:

בעבר שלשה חדשים, בא דודי להתגושב בארצנו. ושם
באחוותו על חוף הפטרת השקטת, מבלה הוא את ימיו בזכרונות
העבר וחדומות העתיד — על אדמת המולדת.

(1) קבע במשפטים את המלים והבטויים האלה: לעין כל, סף, סכנה, היא היא, התמוג, מביא תועלת, בא הקץ, מתעורר לתחייה, מחדש את, עלומיו, מלא תפקיד, תוצאות, (2) כתב שאלות ותשובות מן הספור הזה (3) הרצאת הספור בעל-פה ובכתב.

קנה, בנה!

את כל הארצות אשר מלאנו,	המפתח לשערי עליה
מתי נעשה לביתנו?	בחקלאות ובתעשייה —
אם לא אנחנו לעצמנו —	קנה, קנה הוצרתנו,
מי זה, מי זה יושיענו?	בנה, בנה את ארצנו.

הבתל

מסעודה, ילדה מרוקנית בת שש.
 היא כבר "גדולה": תלמידת בתי א' בבית הספר לבנות.
 ביתה מאורתה סמוך לבתל המערבי, מקום שם ישב
 אביה העזר למחצה החולי, בין הקבצנים ויצפה לבדדה.
 ומסעודה מדי פעם תרוץ על פני עשרות המדרגות היותרות
 אל הבתל, אכל תביא לאבא. אולי קבל פרוטה לקנות לחם.
 מים לשבת? ...

יש שתשוב שם עם אביה רב היום. אוהבת היא את הכתר.

יזכרת היא כי קדוש הוא. לפניו בוכים כמו לפני אבא, ברכו מתפללים לאדוים...

בשובה הביתה תלך לכל ארץ הרחוב ^{quarry} אחורנית ואת אצבעות ימינה הקטנות תשלח לכתל ותנשקן, כאלו את הכתר תנשק. רק דאג תדאג עם ערב, בשמתפזרים המתפללים ותקבצנים לבתיהם:

- איך ישאר הכתר בפירה בחשך לבדו?

ואביה יענה לה: - ה' משגיח על הכתר.

תולדות הרובה הראשון במזרח

(אגדה)

א.

איש יהודי היה בתרביה לפנים, צדיק גדול ולו בת יחידה יפה מאד ושמה בהנא. ושלטון בן יפה וחסד לבב.

פעם ראה בן השלטון את בת היהודי ותמצא חן בעיניו. הוא דבר על לבו כי תמיר את בת אבותיה ותהיה לו לאשה. יום יום דבר בן השלטון על לב הנערה ואים עליה, כי אם לא תשמע לו, יקח אותה בחזקה. נבהלה הנערה ובאה אל אביה. היא ספרה לו בבכי מה שכן השלטון דבר על לבו יום יום.

בְּאִשֶּׁר שָׁמַע הַיְּהוּדִי אֶת הַדְּבָר הַזֶּה, נָפַל עָלָיו פֶּחַד גָּדוֹל.
הוּא בָּקָה וְצָב שְׂדֵשָׁה יָמִים. הוּא הִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, כִּי יִרְחַם
עָלָיו וְעַל בָּתּוֹ, וְהָאֱלֹהִים שָׁמַע לְתַפְלָתוֹ.

בַּיּוֹם הַרְבִּיעִי עָשָׂה הַיְּהוּדִי רוּכָה נִפְלָא, אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע קוֹל
יְרִיתוֹ. אִזּוּ יָרָה בֶּבֶן הַשְּׁלֵטֵן וְאִישׁ לֹא רָאָה וְלֹא שָׁמַע דְּבַר
מִכָּל הַנְּעִשָׂה.

בָּקָה הַצִּיר הַיְּהוּדִי אֶת בָּתּוֹ הַיְּחִידָה מֵאֵל נֶכֶד וּמִיָּדֵי אִישׁ.
אֲשֶׁר לֹא מִזְרַע הַיְּהוּדִים הוּא.

בְּאִשֶּׁר נִזְדַּע לַשְּׁלֵטֵן, כִּי מֵת בָּנוּ, וְאִין יוֹדֵעַ בִּידֵי מִי צָוָה
לְהַכְרִיז בְּכָל אֶרֶץ מַלְכוּתוֹ לֵאמֹר: הָאִישׁ, אֲשֶׁר חָרַג אֶת בֶּן
הַשְּׁלֵטֵן, יָבּוּא נָא וְיִתְּנָה עַל חֲטָאוֹ וְלֹא יַעֲנֹשׁ.

בְּאִשֶּׁר שָׁמַע הַיְּהוּדִי אֶת הַדְּבָר הַזֶּה – וְהוּא אִישׁ תָּמִים
וְהָאֱמִין לְדִבְרֵי הַמֶּלֶךְ – בָּא אֵל הַמֶּלֶךְ וְאָמַר: אֲנִי הָאִישׁ וְכֹזֶאת
וְכֹזֶאת עָשִׂיתִי.

צָוָה הַמֶּלֶךְ אֶת הַיְּהוּדִי, כִּי יַעֲשֶׂה לוֹ מֵאָה רוּבִים, כַּמַּעֲשֵׂה
הַרוּכָה הָרֵאשׁוֹן, אֲשֶׁר עָשָׂה. עָשָׂה הַיְּהוּדִי מֵאָה רוּבִים וְהִבִּיאֵם
אֵל הַשְּׁלֵטֵן. אִזּוּ חִמַּךְ הַשְּׁלֵטֵן לַיְּהוּדִי אֶת יָדוֹ הַיְּמִנִית וְשָׁלַח
אוֹתוֹ הַבֵּיתָה וְאֶת הָרוּבִים הָלַךְ בֵּין שְׂרָיו הָעוֹמְדִים בַּחֲצַר
הַמַּלְכוּת.

ד.

בְּאִשֶּׁר בָּא הַיְּהוּדִי הַבֵּיתָה, הִתְעַצֵּב מְאֹד, כִּי אָמַר: עָתָה

יְקוֹמוּ הַנְּכָרִים בְּרוּכִים הָאֵלֶּה מַעֲשֵׂה יְדֵי עַל בְּתִי יִשְׂרָאֵל
יִגְדְּלוּ מִדָּם הַכֹּל וַיִּהְיֶה אוֹתָם.

אִז עָשָׂה הַיְּהוּדִי בִּירוֹ הַשְּׂמֵאלִית מֵאָה רוּבִים אַחֲרִים וַחֲלַק
אוֹתָם בֵּין אֲחֵיו הַיְּהוּדִים וַאֲמַר: אֵת אֵלֶּה קָחוּ בְיָדְכֶם וּבְאֲשֶׁר
יְקוֹמוּ נְכָרִים לְהַתְנַפֵּל עֲלֵיכֶם, תִּצְאוּ לְקִרְאתָם בְּנֶשֶׁק הַזֶּה לְהִגֵּן
עֲלֵיכֶם מִפְּנֵי אֲנָשֵׁי הַבְּלָעֵל. לֹא תִתְנַפְּלוּ עֲלֵיהֶם, כִּי הֵגֵן תִּגְנוּ
עֲלֵיכֶם, בְּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי אֲנִי בְּהַמְצִיאִי אֵת הָרוּבָה הָרִאשׁוֹן.

בְּאֲשֶׁר נֹדַע הַדָּבָר לְשִׁלְטָן, קָרָא אֵלָיו אֵת הַיְּהוּדִי שְׁנִית
וַחֲתָךְ לוֹ גַּם אֵת יָדוֹ הַשְּׂמֵאלִית.

עָבְרוּ הַיָּמִים וַיְהִי־יְהוּדִי זָקֵן. הוּא קָרָא אֵלָיו אֵת בְּתוֹ בִּהְיָא
וַאֲמַר אֵלֶיהָ: הִנֵּה נָא זָקֵנְתִּי, בְּתִי, וְאֲנִי הוֹלֵךְ לָמוֹת וְהַשְּׁלֵטָן נוֹזֵר
גְּבוּרֹת רָעוֹת יוֹם יוֹם. אֶלְמָדָךְ, בְּתִי, אֵת מְלָאכַת הָרוּבִים וְתַעֲשִׂי
גַּם אֵת כְּמוֹנִי וְתַחֲלָקִי אוֹתָם בֵּין אֲחֵינוּ לַעֲת צָרָה. אֵךְ רְאֵי, אֵל
תִּלְמָדִי אֵת הַמְּלָאכָה לְאִישׁ, עַד אֲשֶׁר תִּדְעִי בְּנֻדְאִי, כִּי לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהּ לְרָעָה.

חָמֵשׁ שָׁנִים עָשְׂתָה בִּהְיָא בְּמְלָאכַת רוּבִים, חֲלָקָה אוֹתָם
בִּפְתָר לַיְּהוּדִים וְאֵת תּוֹרַת מְלָאכְתָּהּ לֹא הִנִּיחָה לְאִישׁ כְּמַצּוֹת
אֲבִיהָ.

חָמֵשׁ שָׁנִים אַחֲרֵי מוֹת אֲבִיהָ, בָּא אִישׁ יְהוּדִי מִתִּימָן.
הַתִּימָנִי רָאָה אֵת בִּהְיָא וַתִּמְצָא חֵן בְּעֵינָיו. הוּא לָקַח אוֹתָהּ לְאִשָּׁה
וַהֲבִיָּאהָ אֵל אֶרֶץ תִּימָן. בְּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אוֹתָהּ בַּעֲלָהּ, שֶׁתִּלְמָד אוֹתוֹ
לַעֲשׂוֹת נֶשֶׁק בָּזָה, הִסְכִּימָה לָכֵךְ, כִּי יִדְעָה שְׂאִישׁ טוֹב הִנְהוּ.

מֵאֵז פִּשְׁטָה מִלְּאכֶת כָּלִי הַנֶּשֶׁק בֵּין כָּל יְהוּדֵי תִימָן. לֹא יִהְיֶה
הַיְּהוּדִים בְּמִלְאכֶתָם וְזוֹ לְשִׁכְנֵיהֶם, בֶּרֶק אֶת לַחֲמֵם יִמְצְאוּ לָהֶם
מִמֶּנָּה וּבִמְקוֹמוֹת אֲשֶׁר יֵרְשׁוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּנֶּשֶׁק, הֵגֶן יִגְנוּ עַל עַצְמָם
מִפְּנֵי רוֹצְחִים.

מוֹסֵטָפָה הַרוּעָה

מוֹסֵטָפָה הָיָה שְׂמוֹ. בַּחֹר בְּכֵן עֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ וְהוּא לָבוּשׁ כְּאַחַד
הַבְּדוּיִם. הוּא הָיָה רוּעָה עִזִּים בְּמִסְגֵּר־יְהוּדָה. אֶת עֲבוֹדָתוֹ זֶה מִלֵּא
בְּאַמוּנָה כָּל הַיָּמִים.
בְּעֵבֶר וּמִן־מָה רָאוּ אֲנָשֵׁי מִחִנֶּה יְהוּדָה, כִּי פָנָיו אֵינָם
בְּתִמּוֹל שִׁלְשׁוֹם.

„מַה לָּךְ, מוֹסֵטָפָה? — שְׂאֵל אוֹתוֹ פֶּעַם אֶחָד מִבְּעָלָיו.

„לֹא אוֹכֵל לְהַגִּיד“ עָנָה בְּאַנְחָה.

„אֵךְ עַל פִּי כֵן“ הִפְצִיר בּוֹ הַתִּימָנִי, „הַיְּהוּדָה נָא, אוֹלֵי אוֹכֵל
וְאַעֲוֶהָ“.

הוֹצִיא הַרוּעָה אֶת בְּעָלָיו מִחוּץ לְמוֹשָׁב, וְאַחֵר שִׁישְׁבוּ שְׁנֵיהֶם
עַל הַבֶּרֶקָע, פָּתַח הַרוּעָה בְּאַנְחָה:

„נִחַפֵּד לְבִי עָלֶי, אָחִי, לֹא אֵדַע מָה הָיָה לִי. כִּי מֵאֵז בָּאתִי
אֶל מוֹשְׁבֶכֶם וְאַרְאָה אֶת חֵיקְכֶם, אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים וּמְדוּתִיכֶם אִישׁ
עִם אָחִיו אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, מְדוּת שְׁלֹום וְרַעוּת, אֵךְ כִּי מְרִבּוֹת

וְאֶגְוִיתִיכֶם, לֹא חִקְלֹתִי מִחֶשֶׁב וּמִהֲגוֹת בְּכֶם וּבְחַיִּיכֶם יוֹכֵם
וְלִיָּהּ.

הוא ספר לַפָּנִי כַעֲלִי הַתִּימָנִי עַל מִנְחַגֵּי הַחַיִּים שֶׁל בְּנֵי שְׁבֹט,
עַל הָרִיבוֹת וּמַעֲשֵׂי הָרָצַח בֵּין אֲחִים וְעוֹד. וְכָל אֵלֶּה, אָמַר, הֵם
זָרִים לֹא וְנוֹזְלִים אֶת מְנוּחָתוֹ מֵאֵז רָאָה בְּמוֹשֵׁב קָמָן זֶה חַיִּים אֲחֵרִים,
שׁוֹנִים כָּל כֶּךָ מִחַיָּיו וּמִחַיֵּי שְׁבֹטוֹ וּבִדְבָרוֹ נָתַן בְּבֶן־שִׁיחוֹ עֵינָם
מִלֵּאוֹת תַּחֲנוּנִים וְאָמַר:

”רְצוֹנִי לְהִיּוֹת כְּאַחֵד מִכֶּם — יְהוּדִי, עוֹרְנִי נָא, אָחִי, בְּשֵׁם
אֱלֹהִים.”

וּכְשֶׁעָנָה בֶן־שִׁיחוֹ וְאָמַר לוֹ, כִּי בְּדָבָר זֶה עָלִיו לַפְּנוֹת אֶל
אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים מִמֶּנּוּ שְׁבִמּוֹשֵׁב, וּבַעֲקָר אֶל הַחֲכָם, שָׁבוּ עֵינָיו קִבְּלַת
גֵּר אֲצֵל חֵיהוּדִים דְּבָר קֶשֶׁה הוּא, סֵפֶר לוֹ הַרוּעָה, כִּי כָּבֵד נִסָּה
לֹא פָעַם לְדָבָר עִם אֲחֵרִים מִפְּנֵי מַחֲנֵה־יְהוּדָה, אֵלֶּה שֶׁהִלְלוּ אִינָם
רוֹצִים לְשִׁמְעַ. ”גַּם הוֹרְעָתִי פָעַם”, אָמַר, ”לְשׁוֹ. ר. כִּי אִם לֹא
יַעֲזֹרְנִי בְּדָבָר, אֲשַׁלִּיךְ אֶת עֲצָמֵי הַיָּמָה. ש. ר. שְׂאֲלֵנִי שְׂמָא
חֲשָׁקָה נִפְשִׁי בְּבֵת מִבְּנוֹתֵיכֶם אוֹ אוֹלֵי לְהִתְנַשֵּׁב בְּמַחֲנֵה־יְהוּדָה
רְצוֹנִי וְלָכֵן בִּקְשָׁתִי לְהִתְיַהֵד. נִשְׁבַּעְתִּי לוֹ בְּחַיֵּי, כִּי אֵינִי רוֹצֶה
וְאֵינִי מִבְּקֵשׁ שׁוֹם דְּבָר, שׁוֹם דְּבָר, מִלֵּבֵד זֶה שְׂאֲמַרְתִּי לוֹ
וְשְׂאֲנִי אוֹמֵר לֵךְ בְּרַנֵּעַ זֶה. וּכְבָּר לְמִדַּתִּי לְהַפִּיר רַב אוֹתִיוֹת
הָאֶלֶף־בֵּית עַל פִּי סֵפֶר קָמָן, שְׁלִמְדֵּנִי בּוֹ אֶחָד מֵהַלְלִים שְׁלָכֶם.
אֵךְ ש. ר. אֵינִי רוֹצֶה לְשִׁמְעַ. אֵין צָרָה, אוֹמֵר הוּא, וְהִנֵּה גַם
אַתָּה אֵינְךָ מִסָּבִים.”

וּבְאֶחָד מִימֵי הַקֹּץ בִּבְקָר יֵצְאוּ הַנָּשִׁים לַחֲלָב אֶת הָעֵצִים
וְהָרוּעָה אֵינָנּוּ. עֹב הָרוּעָה אֶת עֶדְרוֹ וְנִעְלָם.

צוּרֵךְ בִּלְפֹר

א.

אֶרְתּוּר גִּמֵּם בִּלְפֹר נוֹלַד בִּשְׁנַת ה' תר"ט בְּוִיטִינְגְהֶם אֲשֶׁר
בְּאַרְץ סְקוֹטְלַנְד בְּמִשְׁפַּחַה עֲתִיקָה וְנִכְבְּדָה. בְּהוּת אֶרְתּוּר עוֹד
נָעַר, מֵת אָבִיו. אַחֲרֵי מוֹתוֹ נִהְלָה אִם אֶרְתּוּר אֶת אֶחָזְתָה
וְהָיָה גַם הַנִּכָּח אֶת יְתוּמָיָה. הָיָה הַרְגִּילָה אֶת יֶלְדֶיהָ לְחַיֵּי
עֲבוּדָה: בְּנוֹתֶיהָ הַקְטָנוֹת עָזְרוּ לָהּ בְּעֲבוּדוֹת הַבָּשׂוֹל, הָאִפִּיָה
וְהַכְּבִיסָה וְאֶרְתּוּר הַקָּטָן עָזַר גַּם הוּא בְּעֲבוּדָה וְהָיָה מִצְחָצֶחַ
אֶת נַעֲלֵי אִמּוֹ וְאֶת נַעֲלֵי יֶתֶר בְּנֵי הַבֵּית וְשֵׁם גַּם סְדָרִים
בְּחִדְרִים.

הָאִשָּׁה לְמַדָּה אֶת בְּנֵיהָ וּבְנוֹתֶיהָ קָרָא וּכְתַב אֲנִלִּית. וּמִדֵּי
בְּקָר, אֵךְ יִגְמְרוּ הַיְלָדִים לְהַתְפַּלֵּל אֶת הַפְּלֶתֶם, אִסְפָּה אוֹתָם
אֵלֶיהָ אִמָּם וּפִתְחָה אֶת סֵפֶר הַפִּנְיָ וְקָרָא לְפָנֶיהֶם אֶת
הַסְּפּוּרִים הַנִּסְפָּלָאִים וְאֶת דְּבָרֵי הַנִּבְיָאִים הַנִּשְׁנָבִים, אֲשֶׁר בַּסֵּפֶר
הַזֶּה וְהַקְטָנוֹת הַקְשִׁיבוּ רַב קָשָׁב לְכָל מִלָּה שֶׁיֵּצְאָה מִפִּיהָ.
כְּאֲשֶׁר חֲלָתָה לְפַעֲמִים הָאִשָּׁה, יֵשְׁבוּ הַיְלָדִים עַל־יָד מִטָּתָה
וְאֶחָד מֵהֶם קָרָא בְּמִקוֹמָהּ פָּרָקִים שׁוֹנִים מֵתוֹךְ סֵפֶרִי
הַנִּבְיָאִים.

האשה וילדיה הגו כל הימים בכתבי הקדש.

וארתור למד בחשק רב את כל אשר למדה אותו אמו
והרבה לקרא בספרים ובהיותו בן שתים עשרה שנה הצטוו
בכשרונותיו וכדיעותיו הרבות. *enough*

ביום אשר חנן ארתור את חג הקנפירמציה הוא "בר-
מצוה" אצל הנוצרים, נתנה לו אמו טבעת ועליה המלה
"אמת" והיא אמרה לו: "תהיה נא, בני, האמת נר לרגליך
כל ימי חייך".

האשה שלחה את הנער ללמד בבית הספר "אימין", אשר
ממנו יצאו הרבה אנשים מלמדים, שעשו להם שם בארצם.
ארבע שנים בלה ארתור בבית הספר הזה ובצאתו משם נכנס
אל האוניברסיטה שבקמברידג' והוא אז בן שמונה עשרה שנה. הוא
למד בחריצות רבה את שעורי החכמים הגדולים שהורו
באוניברסיטה ההיא. הוא עשה ליצות כימים והתמכר כלו ללמודי
ההיסטוריה, הפילוסופיה ומוסיקה ובשנת תרל"א נמר בהצטינות
את חק למודיו ושם אל עירו.

מן קצר אחרי שובו הביתה, מתה עליו אמו ואחרי מותה
רצה ארתור להשאיר בעיר מולדתו ולנהל את משק ביתו
ואחזתו, אשר קבל בירושה מהוריו. אבל דודו, אשר ידע את
בשרונותיו ואת חכמתו הרבה, דבר על לבו כי ינסה את

בוחו בעבודה המדינית. ארתור בלפור שמע בקולו ובהיותו
בן עשרים ושיש נבחר לציר אל בית הנבחרים האנגלי.

ב.

במסורות התחיל ארתור בלפור את עבודתו בבית הנבחרים
והביא תועלת גדולה לארצו ושנים אחדות עמד בראש הממשלה
גדול דוקן המיניסטרים באנגליה. וגם בימים שעסק בעניני
מדינתו למד הרבה וכתב ספרים רבים אשר תרגמו להרבה
לשונות ומסדות מדע שונים בחרו בו להיות חברם הנכבד
וחמש עשרה אוניברסיטאות בפרווחו בתאר חכם ומלמד. ואם כי
הקדיש ארתור בלפור את כל ימיו לטובת עמו וארצו, לא שבה
בכל זאת את יתר העמים וכיחוד נגע ללבנו נורא ישראל
וכהרבה מטובי העם האנגלי עמד גם הוא כל הימים לימינו והגן
עליו מפני שונאיו.

בשנת תרס"ה התנדע אליו הפרופ' חיים ויצמן, אשר ספר
לו על התנועה הציונית שבעמנו, על ההסתדרות הציונית
ועל פעולותיה הרבות, שפעלה בארץ ישראל. מני אז נעשה
ארתור בלפור ציוני נאמן והתמסר בכל לבו לרעיון תחנת
ישראל בארץ אבותיו. וכימי המלחמה העולמית הטה ארתור
בלפור, שהיה אז מיניסטר לעניני חוץ, את לב חבריו לממשלת
אנגליה אל שאיפות העם העברי ועבודתו זו נשאה פרי: ביום

השני לחדש נובמבר, שנת 1917 פרסם האיש בשם הממשלה
האנגלית את ההכרזה הזאת (הכרזת בלפור):

"ממשלת הוד מלכותו מביטה
בעין יפה על יסוד מקלט לאומי
לעם ישראל בארץ ישראל ובמיטב
כוחותיה תתאמץ להקל השגת
המטרה הזאת, אך בתנאי ברור
ומפורש, שלא יעשה שום דבר
העלול להזיק לזכויותיהן האזרחיות
והדתיות של הבגסיות הכלתיות
יהודיות, אשר בארץ ישראל, או
לזכויותיהם ומעמדם המדיני של
היהודים באיזו ארץ אחרת".

ב א ו ר :

העלול להזיק - היכול להזיק, שיש בו כדי להזיק.

שיר תל-חי

חרמשים לכם - מדוע?	
אי קציר, אחי?	שם תל-חי
- כי בורע הזרוע	יתקדש -
תבנה תל-חי.	תל המרץ החורש.

לְפָנֵיכֶם פְּתוּחַ סֵפֶר —	נִדְיָן-נָא, לֵב וִירוֹעַ,
מָה שִׁירֹו, אֲחִי?	וְנִקּוּם, אֲחִי,
— כִּי נָטַע אֲמַת עַל אֶפֶר	לְדָחִם, לְשֹׂאף, לְנִטֵּעַ
גְּבוּרֵי תִלְ-חִי.	וְלִיצַר תִּלְ-חִי —
שֵׁם תִּלְ-חִי	שֵׁם תִּלְ-חִי —
עַד יְחִי —	סֶמֶל דּוֹר:
תֵּל הָרוֹחַ הַנֶּצְחִי.	תֵּל עֶמֶל, עוֹ וְאוֹר!

ב א ו ר :

מֶרֶץ 2 · Energie · צ ד - לָעַד, לְנֶצַח.

שָׁלֹש תְּקוּפֹת

(דְּקָלוֹם)

א.

בְּסִפִּינָת הַצֶּעֶר

אֲנִי, אֲתָה וְהוּא וְעוֹד רַבִּים בְּחַיִּל	וְהַסְפִּינָה תִּנּוּעַ לְאַמְדָּה.
שְׂטִים בְּסִפִּינָתָנוּ סְפוּנַת הַצֶּעֶר.	וְלֹא נִדַּע מָתִי גְבוּא וְאַנְהָ,
הַמִּפְרָשׁ שְׁחוֹר וְאֹדֶם הַלָּיִל.	כִּי אֲזִי לְסִפִּינָה, אֶבֶד קְבִרְנִיטָה.
וְחוּץ הַחֲלוֹם אֶבֶד בַּפֶּעַר.	וְאֲזִי לְסִפְּנִים וְלְכָלָנוּ.

וְאֲנוּ נֹצְצִים אֶלְמִים וְלִבִּי זֶיַע.

שָׁקֵט וְקָר הַיָּם. לֹחֶשׁ — נוֹחֵשׁ כָּל גֵּר,

כָּל גֵּר לֹחֶשׁ: אֲדָה! כָּל גֵּר נוֹחֵשׁ: חֶסֶד!

לֹא אֲנִיעַ, לֹא תִנִּיעַ, לֹא יִנִּיעַ...

ה ח ו ה

ספינתנו בסופה

נטרפה.

מי עומד פה בסכס?

לא כלם!

רבים ירדו ביום אתמול

אל השאול...

אך עלינו סוף כל סוף,

אל החוף.

ירן הלב בדממה:

אדמה!

אדמתנו — התדע!

יהודה!

אמץ שרירים, תדק שנים!

נפגש אנחנו שנים,

אני-אדם, ואת-האדמה,

ביום אים מראה פניך,

אך אכבשה את עלומיך —

אחי אדון, ואת תחי לי אמה.

אני והוא, אני ואתה,

חפרו תיסוד, חפרו למטה,

עוד נעלה מחר על במתי-על.

אמץ שרירים, תדק שניך,

בונה אתה לבני בניה,

בונה אתה את המנדל.

ה מ ג ד ר

עמד, האיש!

הנה פטיש.

מספיק ובי.

אחי!

חסר!

מראש המנדל

נודיע לכל העולם כלו:

הכלו!

הכלו! מדבר המנדל החדש,

הכלו! הצדה, חלש ומיאש!

הָלָלוּ, הָלָלוּ! שְׁמַעִי, תְּהִלָּה,

אֵת דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל!

הָלָלוּ! מְדַבֵּר הָלָאם הָעֹבְרִים...

הָלָלוּ! יָסוּפוּ כָּל צֶעַר וּמְרִי...

תִּקְוָה לְעֹבְדוֹת! תִּקְוָה לְלֵיל!—

קוֹם, יִשְׂרָאֵל!

הָלָלוּ, יְבָשֶׁת, הָלָלוּ, יָמִים,

בְּמִאֲפָלָיָה:

עַם יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים

קָם לְתַהֲנָה!

בְּאִיר .

ס פ י נ ת ה צ צ ר - מִלֵּאת הַצֶּעַר. לֵיל - לֵיל - קִבְּרֵי יָם -

מִנְחֵל הַסְּפִינָה, לֵבִי לֵי צִי - בְּלִי נֹעַ, חֶסֶד - נִגְמַר, הַסְּפִינָה נִטְרָפָה - נִשְׁבְּרָה,

שֶׁ אֵל - קִבְּרָה בֹרַת הַמָּוֶת, אִמָּה - מְשַׁרְתָּת, יָרֵץ - יוֹמֵר מִשְׁמַחָה, בְּמִתִּי - עֵל -

מְרוֹמִים, מֵאֲפָלָיָה - חֲשֹׁךְ גְּדוֹל.

ה ת כ ן

48 אחה הוא היודע (שיר) ,החלוצים"
 49 פעם אחת (שיר) ,החלוצים"
 50 מרמפלדור על החלוצין עפ"י ואב ז'בוטינ קי
 51 הגבורים הצעירים עפ"י אחיעם קרול
 52 יוסף מרמפלדור (כיוגרפיה) עפ"י ש. ל. ציטרון
 55 הדגל עפ"י דוד ולפסון
 56 השקל עפ"י דוד ולפסון
 57 הסבל הקטן עפ"י מיכאל רכבי
 60 שמירה בנן הירק עפ"י שרה צ'י'ק
 61 לארץ אבות עפ"י מ. סמילנסקי
 64 מולדת עפ"י דוד אפל
 69 קנה, בנה (שיר) א. ה. בן-ישי
 69 הכתר עפ"י נ. טמיר
 חולדות הרובה הראשון כמורה (אגדה)
 70 עפ"י מ. חריומן
 73 מוסטפה הרועה עפ"י מ. חריומן
 75 דורר בלפור עפ"י מרדכי מיכאלי
 78 שיר תל-חי ואב ז'בוטינסקי
 79 שלש תקופות (דקרים) עמנואר הרומי

התמונות

16 קרן-קיסת ישראל בנימין רוזנבוים
 17 החלוצין החוצב בנימין רוזנבוים
 18 מן העבודה י. שפר
 20 רקוד חלוצי מ. גור-אריה
 22 מכתב מן הכן א. נושרמן
 26 יום הבחירות א. נושרמן
 28 המתיימרים מ. גור-אריה
 34 בעת העבודה נהים
 35 כפרים בנימין רוזנבוים
 41 בונים צריף בנימין רוזנבוים
 44 החלוצין שלזינגר
 46 השוכר א. נושרמן
 48 עת יגוסו הצללים מ. גור-אריה
 49 הפנישה מ. גור-אריה
 56 השקל

השער הוא מעשה ידי האמן בנימין רוזנבוים

המשפחה רוי וינר
 הפרנסה רוי וינר
 שמואל כהנא רוי וינר
 בערב א רוי וינר
 ב רוי וינר
 בבקר רוי וינר
 בבית הספר רוי וינר
 ארוחת הצהרים רוי וינר
 אחרי הארוחה רוי וינר
 מחלה רוי וינר
 כבית החולים רוי וינר
 החגיגה רוי וינר
 בהסתדרות גער רוי וינר
 קרן קיסת וקרן היסוד עפ"י צבי ליברמן
 יוסף רוצה לעלות ארצה רוי וינר
 יוסף גוסס להכשרה רוי וינר
 בהכשרה רוי וינר
 כבית רוי וינר
 המכתב הראשון רוי וינר
 אספה פמבית רוי וינר
 לפני הבחירות רוי וינר
 יום הבחירות רוי וינר
 לתשומת לב רוי וינר
 עברית עפ"י המתחיל
 יוסף מארגן מועדון עברי רוי וינר
 הספריה רוי וינר
 נשף פרידה רוי וינר
 מפה, מזם (שיר) ברכה
 יוסף בארץ עפ"י צבי ליברמן
 מכתב מאבא עפ"י צבי ליברמן
 מכתב אל אבא עפ"י צבי ליברמן
 אנו נכנה את הארץ (שיר) ,החלוצים"
 יוסף עולה על הקרקע עפ"י צבי ליברמן
 משרי החלוצים אייער
 שמואל ומשפחתו עלו ארצה עפ"י צבי ליברמן
 דרישת שיום עפ"י המתחיל
 על המשמר עפ"י ה. חיסין
 אל פחד! עפ"י עבר הדני
 נעקועי בחורה עפ"י עבר הדני

III.

pracuje	עֹבֵד - ארבייטעט
cały dzień	כָּל הַיּוֹם - גאנצער טאג
rozmawia	מְדַבֵּר - שפרעכט, רעדט
z	עם - מיט
pokazuje	מְרָאָה - צייגט, ווייזט
mówi	אָמַר - זאגט
ładny, -ie	יָפֵה - שען
inny, -a	אַחֵר, אַחֶרֶת - אנדערע
tak	כֵּן - יא
nie	לֹא - ניין
wesoły	שִׂמְחָה - פֿרעהליך
tak, w ten sposób	כֵּךְ - אזוי so
ta	זאת - די
kto ?	מִי ? - ווער ?
ja	אֲנִי - איך
ty	אַתָּה - דו

IV.

niema go	אֵינְנוּ - נישטא nichi da
dom	בֵּית - הויז Haus
widzi	רֹאֶה - זעהט sieht
wieczór	עָרֵב - אבענד
chodzi	הוֹלֵךְ - געהט
siedzi	יּוֹשֵׁב - זיצט
stoi	עֹמֵד - שטעהט
	שָׁלוֹם - פֿרידע (בעגריסונגס-ווארט)
pokój (słowo witania)	
drogi	יָקָר - טייער teuer
stół	שִׁלְטָן - טיש

I.

rodzina	מִשְׁפָּחָה - פאמיליע
człowiek, mąż	אִישׁ - מענש, מאן
kobieta, żona	אִשָּׁה - פרוי Frau
dziecko	יֶלֶד - קינד
[r. ż.]	יֶלְדָּה
ojciec	אָב - פאטער
matka	אִם - מוטער
syn	בֶּן - זעהן Sohn
córka	בַּת - טאכטער
brat	אָח - ברודער
siostra	אָחוֹת - שוועסטער
imię	שֵׁם - נאמען
co ?	מָה ? - וואס ?
jak się nazywa ?	מָה שֵׁם ? - ווי הייסט ?

II.

utrzymanie	פֶּרְיִנְסָה - Erhaltung
mieszka	גָר - וואוינט wohnt
miasto	עִיר - שטאדט
miasteczko	עִירָה - שטעטל Städtchen
kupiec	סוֹחֵר - קויפמאן
towar	סחורה - Ware
handel	מִסְחָר - האנדעל
sklep	חֲנוּת - געזעלב Laden
kupuje	קוֹנֶה - קויפט
sprzedaje	מוֹכֵר - פערקויפט
gdzie ?	אִיפֹה ? - וואו ? wo
robi	עוֹשֶׂה - מאכט
on	הוּא - ער

pne	שׁוּחָה - טרינקט
bierze	לִיקַח - נעמט nimmt
książka	כֶּפֶר - בוך
szkoła	בֵּית־סֵפֶר - שולע

VII.

uczy się	לִמַּד - לערנט
dobrze	הֵיטֵב - גוט
uczeń	תַּלְמִיד - שיהלער
uczenica	תַּלְמִידָה - שיהלערין
biblioteka	סִפְרִיָּה - ביבליאטעק
daje	נֹתֵן - גיבט (געבען)
księgar- nia	בֵּית מִסְחָר סִפְרִים בוכהאנדלונג
bajka	מַעֲשֵׂה - Fabel
pieśń	שִׁיר - ליד
pilny	חָרוּץ - פליסיג
zeszyt	מַחְבֵּרֶת - העפט
pisze	כּוֹתֵב - שרייבט

VIII.

południe	צַהֲרַיִם - מיטטאג
domownicy	בְּנֵי הַבַּיִת - Hausgenosse
strona	צֶדֶד - זייטע
gospodarz	בַּעַל הַבַּיִת - הערר, ווירט
zupa	מֶרֶק - זופע
mięso	בָּשָׂר - פלייש
widelec	מִזְלָג - גאבעל
nóż	סִכִּין - מעסער
chleb	לֶחֶם - ברויט Brot
albo	או - אדער
bułka	גַּלְסֶקָה - זעמעל
przed	לִפְנֵי - פאר

je	אױכל - עסט
kolacja	אַרְחַת הָעֶרֶב - אבענדברויט
przy	אַצֵּל - ביי
spać	לִישׁוֹן - שלאפען
kiedy ?	מַתִּי? - ווען ?
potem	אַחֲרֵי כֵן - נאכהער
my	אַנְחֵנוּ - מיר wir
wy	אַתֶּם - איהר
oni	הֵם - זיי sie

V.

gazeta	עֶתוֹן - צייטונג
czyta	קֹרֵא - ליינט liest
artykuł	מָאָר - ארטיקעל
lubi, kocha	אוֹהֵב - ליבט
dobry	טוֹב - גוט
dziennikarz	עֶתוֹנָאִי - פובליציסט
też	גַּם - אויך auch
ogłoszenie	מִודָעָה - אנאנס
wiele	הַרְבֵּה - פיעל

VI.

rano	בֹּקֶר - פריהמארגען
erwacht	מִקִּץ - וועקט זיך אויף
budzi się	
wcześnie	בִּשְׁעָה מִקְדָּמָה - פריה
jeszcze	עוֹד - נאך
ubiera się	מַתְלַבֵּשׁ - קליידעט זיך
napełnia się	מִתְמַלֵּא - ווערט פול voll
przygotawia	מְכִין - גרייט צו vorbereitet
życie	חַיִּים - לעבען
myje się	מִתְרַחֵץ - וואשט זיך

XI.

leżał	שָׁכַב - געליגען
łóżko	מִטָּה - בעטט
sich sehnen	הָבְנָעָה - בענגען,
tęsknić	
czasami, bisweilen	לְפַעֲמִים - טיילמאל
przyszeli	בָּא - איז געקומען
siostra miłosierdzia	הָאָחוּת הַרַחֲמָנִיָּה - בארמהערציגע
papier	נָּיִר - פאפיער
list	מִכְתָּב - בריף
chce	רוֹצֶה - וויל
napewno, chyba	בְּדַאי - זיכער
troszczy się	דוּאָג - זארגט
es schadet nicht	אֵין דֶּבֶר - שאדט נישט
nie szkodzi	
kiedy	בְּאֶשֶׁר - ווען
plakał	בָּכָה - געוויינט

XI.

tydzień	שָׁבוֹעַ - וואך
kilka	אַחַדִּים - אייניגע
zdrowy	בָּרִיא - געזונד
może	יָכוֹל - קאן
urządził	עָרַךְ - האט איינגעארדענט
uroczystość	חֲגִיגָה - פייערונג
opuścił	עָזַב - פערלאסען
tam	שָׁם - דארט
na cześć	לְכָבוֹד - zur Ehre
podarunek	מִתְּנָה - געשענק
jak przedtem	כְּמִקְדָּם - ווי פריהער

woda	מַיִם - וואסער
wyciera	מְגַבֵּב - ווישט אב
ręcznik	מַגְבֵּת - האנדטוך
mydło	סֹבֹן - זייף

IX.

lekcja	שְׁעוֹר - לעקציאן
rachunek	חֶשְׁבֹּן - רעכנונג
trudny-o	קָשָׁה - שווער
pomaga	עוֹזֵר - העלפט
rysować malować	לְצַיֵּר - צייכנען
bawi się	מְשַׁחֵק - שפיעלט
zabawa, gra	מְשַׁחֵק - שפיעל
jaki ?	אֵיזֶה ? - וועלכער ?
jeżeli	אִם - אויב wenn

X.

głowa	ראש - קאפ
boli, schmerzt	כּוֹאֵב - טוט וועה
lekarz, Arzt	רוֹפֵא - דאקטאר
zbadać	בָּדַק - בעטראכטען
chory	חוֹלֶה - קראנק
pytał	שָׁאַל - געפרעגט
tu	פֹּה - hier
antwertete	עָנָה - געענטפערט
odpowiedział	
wtedy	אָז - דאמאלס
przeszedł	עָבַר - איבערגעגאנגען
szpital	בֵּית הַחַיִּים - קראנקענהויז
jest, znajduje się	יֵשׁ - איז דא
choroba	מַחְלָה - קראנקהייט
dokąd ?	לָאָן ? = וואוהין ?

buduje	בֹּנֶה - בוֹיט
wieś	כֶּפֶר - דארף
orze	חֹרֶשׁ - אקערט
sieje	זֹרֵעַ - זייט
sam	בְּעֶצְמוֹ - אליין
przyjemny	נָעים - אנגענעהם
wychowanie	חֲנוּךְ - ערציהונג

XV.

teraz	עַכְשָׁו - יעצט
pojechał	נסע - וועגגעפאהרען
miasto	כֶּרֶךְ - גרויסע שטאדט
instytucja	מוֹסָד - אינסטיטוציאן
kieszeń	כֵּס - טאשע
	בְּטֵל - ליידיגעהער müssig
bezczynny	
znalazł	מָצָא - געפונדען
bez	בְּלִי - אהן ohne
	מְחֶסֶר עֲבוּדָה - ארבייטסלאז
bezrobotny	
jak	כֵּן - ווי
w	כֵּן - אין
noga	רֶגֶל - פוס
żyć	לְחִיּוֹת - לעבען

XVI.

partja	מִפְלָגָה - פארטיי
posłał	שָׁלַח - געשיקט
młodzieniec	בָּחוּר - יונגעראמאן
szyl	תָּפַר - האט גענייט
zapasy żywności	אֵידָה - שפיזע

był	הָיָה - איז געוועזען
-----	----------------------

XIII.

rozdział	פֶּרֶק - קאפיטעל
oczy	עֵינִים - אויגען Augen
bohater	גִּבּוֹר - העלד
rok	שָׁנָה - יאהר
kończył	גָּמַר - געענדיגט

הַתְעַנֵּן - זיך פעראינטערעסירט

zainteresował się	
ojczyzna	מולדת - פאטערלאנד
święty	קדוש - הייליג
organizacja	הסתדרות - ארגאניזאציאן
młodzież	נער - יוגענד
zebranie	אספה - פערזאמלונג
ofiara	נדבה - Spende
zainkasował	גבה - איינקאסירט
obowiązek	חובה - פליכט
narodowy	לאומי - נאציאנאל
kraj	ארץ - לאנד
jak ?	איך -- ווי אזוי ? ? wie

XIV.

pieniądze	כֶּסֶף - געלד
świat	עוֹלָם - וועלט
ziemia	אֲדָמָה - ערד Erde
ziemia,	קרקע - באדען grunt
osiedla	מִישָׁב - בעזעצט
robotnik	פּוֹעַל - ארבייטער
rolnik, chłop	אָכֶר - פויער Bauer
nowy	חדש - ניי neu

młeki	בָּךְ — ווייך
zrozumiał	הבין — האט פערשטאנען
śmiać się	צחק — לאכען
po co ?	קאמ — נאכוואס ? wozu ?
dziecko, niemowlę	תינוק — קינד
broń, Boże !	חלילה — Gott bewahre

XIX.

radość Freude	ששון — פרייד
otwierał geöffnet	פתח — געעפנעט
na głos laut	בקול — אויפן קול
słuchał	הקשיב — געהארכט
opisać	כתאר — בעשרייבען
wiedział	ידע — געוואוסט
fizyczny	גופני — קערפערליך
czuje	חש — פיהלט
urodził się	נולד — געבוירען
nigdy	מעולם לא — niemals
nałożyć	שים — הערו פלעגען
potrzeba	צורך — בעדערפניש
brak	חסר — פעהלט
jakby	כאלו — als wenn
słodki	מתוק — זיס

XX.

pół	חצי — העלפט Hälfte
czeka	מחכה — ווארט
miesiąc	חדש — מאנאט
niecierpliwy	קצר-רוח — אונגעדרולדיג
zebranie	אספה — פערזאמלונג
publiczny	פומבי — öffentlich

droga	דרך — וועג
odprowadził	לה — בעגלייטען
do	עד — ביז
kolej	רכבת — באהן
całował küsste	נשק — געקישט
pozdrawiać pożegnać	ברך — גריסען

XVII.

noc	לילה — נאכט
sen	שנה — שלאף
głęboki	עמו (עמקה) טיף
słońce	שמש — זון Sonne
wyszedł	יצא — הערויסגעגאנגען
dzwonienie	צלצול — קלינגען
dzwon	פעמון — גלאק
skoczył	קפץ — געשפרונגען
posłanie Lagerstätte	משכב — געלעגער
prędko	מהר — שנעל
religijny	דתי — רעליגיעזער
słyszał	שמע — געהערט
modli się betet	מתפלל — דאווענט
pole	שדה — פעלד
razem	יחד — צוזאמען
tańczył	רקד — געטאנצט
różne	שונים — פערשידענע
rozmowa	שיחה — געשפרעך

XVIII.

jedyny	יחיד — איינציג
tylko	רק — נאר nur
myśl	מחשבה — געדאנק
serce	לב — הארץ Herz

kartka	פִּתְקָה — צעטעל
dla i przez	בְּעֵד — פֶּאָר, דורך
kręci się	סֹבֵב — דרעהט זיך
rozrzuca	מִפּוֹר — צערשפרייט
odezwa	כְּרוֹז — אויפרוף
pokryty	מְכֻסֶּה — בעדעקט
urna	קֶלֶפִּי — אורנע
szereg	שׁוּרָה — רייע
długi	אָרָךְ — לאַנג
zdobywać	קָבֵשׁ — אייננעמען
poza	מִלְבֵּד — אויסער
rozwiązanie	פֶּתְרוֹן — לעזונג

XXIII.

założony	נוֹסֵד — געגרינדעט
proponować	הִצִּיעַ — פֶּאַרשלאָגען
zorganizować	לִיסֵד — גרינדען
fundusz	קָהָן — פאָנד
wybawienie	גְּאֻלָּה — אויסלעזונג
umarł	יָמָת — געשטארבען
państwo	מְדִינָה — שטאַט
legenda	אַגֵּדָה — לעגענדע
prosić	בִּקֵּשׁ — בעטען bitten
zapominać	שָׁכַח — פערגעסען
potrzebny	נָחוּץ — נויטיג
dla uwagi	לְתִשּׁוּמַת־לֵב — צום בעמערקען

XXIV.

otrzywać	קָבַל — בעקומען
od	מֵאֵת — פון von
niedługo	זְמַן־מָה — א קורצע צייט
na prawdę	בְּאֵמֶת — wahr

burzliwy	סוֹעֵר — שטורמיש
przemawiać	נֹאֵם — האלטען א רעדע
	בְּהִתְלַהּבוֹת — מיט בעגייסטערונג
z zapalem	
wolny czas	פֶּנְאי — פרייע צייט
wolny	חָפְזִי — פריי
	מְחִיאֹת כּפִיָּם — אפלאדיסמענטען
oklaski	
żądać	דָּרֵשׁ — טאדערן

XXI.

ruch	תְּנוּעָה — בעוועגונג
wybory	בְּחִירוֹת — וואהלען
zajęty	עֲסוּק — פערנאמען
komite	וָעֵד — קאמיטעט
postanowić	לְהִחְלִיט — בעשליסען
ogłosić	לְפָרֵס — מעלדען, פובליצירען
odezwa	קוֹל־קוֹרָא — פראקלאמאציע
pobudzić	לְעוֹרֵר — וועקען
głosować	לְהִצְבִּיעַ — שטימען
kandydat	מַעֲמֵד — קאנדידאט
młody	צֶעִיר — יונג
według	עַל־פִּי — לויט
regulamin	תְּקֻנָּה — רעגולאמין
poseł	צִיר — דעלעגאט
lista	רִשְׁמָה — ליסטע

XXII.

ulica	רְחוֹב — גאס Strasse
prowadzi	מְנַהֵל — פיהרט
propaganda	תַּעֲמוּלָה — פראפאגאנדע
dzieli, rozdziela	מַחְלֵק — צערטיילט

placić	לְשַׁלֵּם - בעצאהלען
opłata	מְשָׁלוֹם - אַבצאהל
	דְּמִי-קְרִיאה - אַבצאהל פאר לעזען
opłata za czytanie	
w szczególności	בְּפֶרֶט - ספעציעל
ukazuje się	מוֹפֵיעַ - ערשיינט
tygodnik	שָׁבוּעוֹן - וואָכענבלאט
literatura	סְפָרוֹת - לײַטעראטור
	בְּהִתְעִיבוֹת - מיט אינטערעס
z zainteresowaniem	

גליון - בויגען Bogen, Nummer

arkusz, numer	
codzienny	יום-יומי - אַלטעגליך
dodatek	מוֹסָף - צוגאבע
skąd ?	מֵאֵן ? - woher ?

XXVII.

w końcu	בְּסוֹף - endlich
zawierdził	אָסַר - בעשטעטיגט
kontrola	בִּקְרֵת - אונטערזוכונג
mocny	חָזָק - שטאַרק
rozstanie	פְּרִידָה - שיידונג
ozdobiony	מְקֻשֵּׁט - בעשלייערט
niebieski	כָּחֹל - בלוי
biały	לָבָן - ווייס
powodzenia !	הַצְלָח - האָב ערפּאָלג
spędził	בִּלָּה - פערברענגען
oddanie	מְסִירוֹת - איבערגעבענקייט
myśl idea	רַעְיוֹן - געדאַנק
obietacъ versprechen	הִבְטִיחַ - צוגאָבען

wuj	דוד - אָנקעל
między	בֵּין - צווישען
coś	כְּלוֹם - עטוואָס
nic	לֹא-כְלוֹם - גארנישט
wokoło	מִסְבִּיב - הערומ
śmiać się	צַחֵק - לאַכען
żaden	שׁוֹם - קיינער
miejsce	מָקוֹם - אָרט
odczyt	הֶרְצָאה - פארלעזונג
otoczenie	סְבִיבָה - אומגעבונג

XXV.

התקיים - עקזיסטירען, פארקומען	
istnieć, odbywać się	
zobowiązany	מְחִיב - verpflichtet
żeby	כְּדִי - dass
התרגל - זיך געוועהנען	

przyzwyczać się	
organizować	אָרגאַניזירען - אַרגאַן
klub	מוֹעֲדוֹן - קלוב
temat	נוֹשֵׂא - טעמאַ
szczególnie	בִּיחוד - ספעציעל
stan	מָצֵב - לאַגע
język (warga)	שָׁפָה - שפראך (ליפ)
istota, zasada	עֶקֶר - Grundsatz
ściana	קיר - וואַנד
wisi	תָּלוּי - אויפגעהאַנגען, הענגט
tabliczka	טַבִּלָּה - טאַפּעל

XXVI.

sala	אולם - זאַל
możliwe	אָפּשֶׁר - מעגליך

gorzki	מר - ביטטער
zły	רע - שלעכט
dodatek	הוספה - צוגאבע
krótki	קצר - קורץ
lecz	אולם - אבער
rozsądny	נכון - פערשטענדיג

XXXI.

obczyzna	גכר - פרעמדלאנד
seit langer Zeit	מזמן - פון לאנג
od dawna	
dla	בשביל - פאר für
dosyć	די - גענוג
gdyby	לו - wenn
obszar	שטח - Raum
ofiaruje	מנדב - opfert
osiedla	מישב - ansiedelt בעזעצט
nadeszła moja kolej	הגיע תורי - עס איז געקומען מיין רייע
lecz	אך

XXXII.

jeszcze	עדיין - נאך
głupstwo	שטות - נארישקייט
myśli	חושב - טראכט denkt
siedemkróć	פי שבע - זיבען מאל מעהר
wcale nie	כלל וכלל gar nicht
tylko	אלא - נור

XXXIII.

dolina	עמק - טאל
oddal	מסר - אבגעעבען

trwał	נמשך - געדויערט
późny	מאחר - שפעט
śpiew	זמרה - געזאנג

XXVIII.

jenseits Meeres - ים

za morzem	יחד, צוזאמען
razem	
ciotka	דודה - מוהמע Tante

XXIX.

orze	חורש - אקערט
młóci	דש - דרעשט
stodoła	גרן - Scheune
rolnik agronom Ackersmann	חקלאי
sadzi	נטע - זעצט
drzewo	עץ - בוים Baum
podlewa	משקה - בעגיסט
kopie	מער - גראבט
zrywa	קופף - רייסט אָב
jabłko	תפוח - עפל Apfel
pomarańcz	תפוח-זהב - פאָמעראַנץ
Gemüse-garten	גן ירקות -

ogród warzywny	
kapusta	כרוב - קרויט Kohl
kalafior	כרובית - Blumenkohl
kartofle	מפוחי אדמה - Kartoffeln
obeznany	בקי - erfahren

XXX.

pole	שדה - פעלד
winnica	כרם - ווינגארטען

nagle פתאום - פלעצליך
 ostrożnie בזהירות - פארויכטיג
 ładuje לודען - לאדעוועט
 wielbłąd קמל - קעמעל
 słoma סטרום - שטרום
 zamieszanie מהומה - Verwirrung
 chwycił תפס - געכאפט
 strach פחד - שרעק
 objął umarmen חבק - ארומגענומען
 rozumie się כמובן - פערשטענדליך
 kłamał log שקר - ליגענד געזאגט
 wojsko צבא - מיליטער
 grubjania גרויעל - נידערערעכטיג
 winny אשם - שילדיג
 pies כלב - הונד
 pozwolenie רשות - ערלויבניש
 zostać ukarany נעשט - בעשטראפט געווארען
 różni פלקות - שמיץ
 א ל פ ח ד
 mgła נעפל - נעפל
 czekante נבחה (נאכט) - בילדען
 spotkał פגע - געטראפען
 jeździec רוכב - רייטער
 naprzeciw זקראת - ענטגעגען
 broń נשק - געוועהר
 na prawo ימינה - רעכטס
 na lewo שמאלה - לינקס
 rozkaz פקדה - בעפעהל
 schylił się התכופף - זיך איינגעבויען
 strzelił ירה - געשאסען

pusty שוים - וויסט
 bagno Sumpf בצה - זומפן
 nie można איינפאשר - אונמעגליך
 chwilowo לפי שעה - צייטווייליג
 postawił הקים - אויפגעשטעלט
 namiot אוהל - צעלטע
 pagórek Hügel גבעה - בערגל
 barak צריף - באראק

.VIXXX

מה בצוע ? - נאכוואס ? wozu

na co ?
 trawa דשא - גראס
 dach גג - דאך
 oliwka זית - בוימאייל
 sykomora שקמה - Sikomora
 podściółka מצע - Lager
 piasek חול - זאמד
 deszcz גשם - רענען
 תקע - איפגעשלאגען (צעלטע)
 rozbił (namiot)
 śpiew רנה - געזאנג
 mieszkanie דירה - וואהנונג
 gorący חם - ווארם
 ciało גויה - קערפער
 piec תנור - אויווען
 kuchnia כירה - קיך
 zeszedł ירד - העראבגעגאנגען
 pod תחת - אונטער
 צ ל ה מ ש מ ר
 על המשמר - אויף דער וואך
 na straży

stok	מורד - Abhang
źródło	מעין - קוואל
przezysty	ין - קוואל
tryska	מפכה - sprudelt
szumi	הומה - רוישט
gada	שח - רעדט spricht
los	גורל - Schicksal

פ ע ס א ח ת

raz	פעם - מאל
szosa	כביש - שאסעה
obóz	מחנה - Lager
	לבה, לב, ללב
obok	על-יד - ביי
	מה אכפת לי? - וואס שארט עס מיר?

coż mi to szkodzi?

עלם = בחור

kwiat	פרח - בלום
-------	------------

פרחי חן - שעהנע בלומען

śliczne kwiaty

dla	בעד - פאר für
-----	---------------

ס ר מ פ ל ד ו ר ע ל ה ח ל ו י ן

ciemny	אפל - פינסטער
--------	---------------

na pół	למחצה - א העלפט
--------	-----------------

środek	אמצע - מיט Mitte
--------	------------------

objaśnił	הסביר - ערקלערט
----------	-----------------

prosty	פשוט - איינפאך
--------	----------------

nieskomplikowany

prosty	ישר - גלייך
--------	-------------

pojęcie	משג - בעגריף
---------	--------------

szeroki	רחב - ברייט
---------	-------------

klacz	סוסה - פערד Stute
skoczył	קפץ - געשפרונגען
uniósł	נשא - געטראגען
kolonia	מושבה - קאלאניע

געגויעס - בענגשאפט

tęsknota	העביר (עביר) - איבערפיהרען
----------	----------------------------

przeprowadził

sekretnarz	מזכיר - סעקרעטאר
------------	------------------

musi	מכרח - מוז muss
------	-----------------

aż tyle	כל כך - אזש אזוי so viel
---------	--------------------------

odkryć, wyjawić	לגלות - ענטדעקען
-----------------	------------------

היתכן? - איז עס מעגלעך?

czyż możliwe?

przyczyna	סבה - Ursache
-----------	---------------

pozwolić	להרשות - ערלויבען
----------	-------------------

אתה הוא היודע

dziesięć tysięcy	רבבה - צעהן טויזענד
------------------	---------------------

gwiazda	נוכב - שטערן
---------	--------------

בחר לך - מיין געליבטער

mój wybrany, oblubieniec

zrywa	קורע - רייסט
-------	--------------

mózg	מוח - געהירן
------	--------------

rozwiązać	פתר (פתר) - לעזען lösen
-----------	-------------------------

plomień	להבה - פלאם
---------	-------------

gasić	כבה (יכבה) - לעשען
-------	--------------------

nasiennik	משתלה - Baumschule
-----------	--------------------

zaczął	החל - אנגעהויבען fing an
--------	--------------------------

palić, żarzyć się	לקדח - גליהען
-------------------	---------------

zapałił	הדליק - אנגעצינדען
---------	--------------------

הצית

kosa	מַגֵּל — קאסע	Sense
	אַל־מִנּוּת — אונטערבלייכקייט	
nieśmiertelność		
	הַגְבוּרִים הַצְעִירִים	
wóz	עֲגֵלָה — וואגען	
kołdra	שְׂמִיכָה —	Decke
wystrzał	יִרֵיה־שַׁס	Schuss
późno	בְּשָׁעָה מְאַחֶרֶת — שפּעט	
wszedł	נָכַס — העריינגעגאנגען	
obora	רֶפֶת —	Viehstall
stajnia	אָרֶה — שטאל	
magazyn	מֶחֶסֶן — מאגאזין	
kuchnia	מִטְבֵּחַ — קיך	
piekarnia	מֵאִפִּיָּה — בעקעריי	
	לִהְסֹתֵכֵל — צוקיקען	zuschauen
przypatrywać się		
zbój	שׂוֹדֵד — רויבער	
szabla, miecz	חֶרֶב — שווערט	
hufiec	גָּדוּד	Schaar
pasie	רֹעֶה — פאשעט	weidet
ciele	עֲגֵל — קאלב	
zajście	מְאֻרָּע — געשעהעניש	
koło	מַעֲגָל — ראד	
fałsz,	מֶרְמָה — פאלשהייט	Trug
podstęp		

wylącznie, tylko	כְּלָבֵד — נור	
potrzebny	נֶחָיִץ — נייטיג	nötig
żołnierz	חֵיל — זעלנער	Soldat
skrzynka	אָרְגָן — קאסטען	
manatki, rzeczy	חֶפְצִים — זאַכען	
inżynier	מְהַנְדֵס — אַנזשיניער	
przyzwyczajenie	הֶרָגָל — געוואָנהייט	
specjalny	מִיחָד — ספעציעל	
potrzeba	צֶרֶךְ —	man braucht
pokolenie	דּוֹר —	Generation
nawet	אַף — זאַנאַר	
masa, bryła	גִּישׁ — שטיק	
żelazo	בְּרֹזֶל — אייזען	
tworzyć	לִיצוֹר (יוצֵר) — שאַמען	
maszyna	מְכֻנָּה — מאשין	
koło	גִּלְגָל — ראד	
gwóźdź	מִסְמֵר — טשוואַק	Nagel
śruba	בָּרָג — שרויף	Schraube
	קאַן = פּה	
policeja	מִשְׁטֶרָה — פּאליציי	
adwokat	עוֹרֵב־דִּין — אדוואַקאַט	
aktor	מְשַׁחֵק — אקטאָר	
forma	צוֹרָה — געשטאַלט	
prywatny	פֶּרְטִי — פריוואט	
nie	בְּלֹתִי	
(z przymiotnikiem)		

תרגום המלים בגרמנית בא רק במקום שיש הבדל נפר בין אידית לגרמנית.

ריש ר ר r

שיון ש (ש) sz(s) (e) e

תו ת (ת) t

קרסם / זוף ז

c f n m ch

פתח פתח קמץ

סגול סגול צירה

חיריק חיריק

קמוץ קמוץ ו. חולט

קבוץ קבוץ ו שורק

חטף פתח

חטף סגול

חטף קמוץ

שוא

	ו	—
a	—	ד
e	׃	׃
o	׃	׃
u	׃	ו
i	×	י

אלף א l c

בית ב (ב) b(w) (ה) ה

גמל ג g

דלת ד d

הא ה h

ויו ו w

זיון ז z

חית ח ch

טית ט t

יוד י j

כף כ (כ) k(ch) (כ) כ

למד ל l

מים מ m

ניון נ n

סמך ס s

עין ע

פה פ (פ) p(f) (פ) פ

צדי צ c

קוף ק k

לשנת ה'תש"ח החדשה הופיעו

לוי וינר

הבה נלמד

חלק ראשון - אֶלֶף בית מחירו 1.60 זל.

חלק שני לשנת ה'תש"ח חלק שני מחירו 2.30 זל.

בשני החלקים הנ"ל אנו פותחים הוצאת סריה שלמה של ספרי למוד השפה העברית שביסודם הונחו הקיום האפייניים הללו:

(א) צורה אחידה, כלומר כל הספר מכיל ספרי הנחקק פרקים קטנטנים. כל פרק הוא דבר שלם בפני עצמו. הצורה הזאת עולה להחיות ולחבר על הילדים את המוד והיא מרכיב את תשומת לב הפעוטים מסביב לגבור הראשי וסביבתו. התלמיד הצעיר מוצא בספרו פרשת חיים שלמה המשקפת את חיו הוא ומאויי לבו. את הצורה הזו הרימו על נס טובי הפרגונים והיא הולכת וכובשת זה עתה את לב המחברים שאינם ניתנים מפני שום קושי ועמל בשאיפתם לשכלול דרכי הספרות החנוכית.

(ב) תשומת לב רבה הקדשה לענין השאלות שבאו בסוף כל פרק בשני החלקים. השאלות האלה משמשות במחלקות הנמיכות חומר מצוין ויחיד במינו לתרגילים שונים בעל פה ובכתב, היות והצעת תרגילי דקדוק או אורתוגרפיה לא תשוער בשנות ה'תש"ח הנ"ל ומוכיחה על תלישות מחבריהם מקרקע ההוראה העברית למעשה.

(ג) היות ועבוד פדגוגי מודרג של החומר הספרותי אפשרי הוא אך ורק אם הוא מתחיל מראשית ה'תש"ח, ראוי הכרח בראש וראשונה לגשת דוקא להוצאת האלף בית וכך מן הצעדים הראשונים של למוד השפה מתוך הדרגה מרובה ושיטה מופתית ירכוש לו התלמיד את יריעות שפתנו וספרותנו על בוריה.

(ד) הושג לב לתנאי עבודתו של המורה הצעיר בגולה המקנה לתלמידיו שפה לאומית שאינה שגורה בפהם וכך החומר עובר עבוד פדגוגי יסודי מתוך חתירה מאומצת להקל למורה העברי את תפקידו הקשה.

(ה) רוב החומר הספרותי בא בספרים הנ"ל בפעם הראשונה והוא משקף את עולם הילדים בני תקופתנו. חותם זמננו טבוע על כל התכן המצטיין בחיוניות מלבבת ומלאת ענין.

(ו) בספרים הנ"ל נתן בטוי נמרץ לשאיפת טובי מחנכינו והיא הנהגת הרעיון הארץ ישראלי לבין כולו בית הספר הצעיר וכך על יד סביבתו של הילד בן הגולה מתוארת באמנות של מחנך שאיפתנו הלאומית וההוי של מולדתנו.

(ז) הצירים לספרים הנ"ל נעשו ע"י צייר אמן בהדור רב במכוון לשם הספריה הצירים מתאימים לגיל הנדון של הילד. מעוט הקיום שבהם מחזיק הבעה מרובה. השיטה על כל פרטיה מבוררת בהערות המחבר שבאו בסוף כל ספר. ההוצאה יפה מאד. הופעת הספרים הנ"ל משמשת נקודת מפנה בספרותנו החנוכית.

פרוספקטים נשלחים הנם.

ספרי למיד של לוי וינר

ל י ד י מ :

1. הבה נלמד חלק ראשון-אף-בית. המחיר 1,60 זל.
2. הבה נלמד חלק שני-לשנת הלמודים השנה. המחיר 2,30 זל.
3. ראשית הדקדוק. ספר למיד הדקדוק העברי למתחילים עם ציורים. כל הספר מכיל ספור מעשה אחד הנהגה פריים פריים. כל פרק מבקש צורה דקדוקית מיוחדת ומשמש חמר לתרגילים שונים. המחיר 1,50 זל.

ל ב ו ג ר י מ :

4. עברית לבוגרים, חלק ראשון. (למתחילים). ספר למיד השפה העברית ודקדוקה לבוגרים, ערוף בשיטה טבעית מתוך הדרגה רבה. בצרוף הערות מתודיות. השיטה מרפכת מארבעה סעיפים והיא עוברת בחוט השני בכל הספר. המחיר 2,50 זל.
5. עברית לבוגרים, חלק שני. בו באו יצירות יפות ונקלות מספרות הבוגרים ופזמי דקדוק. צרוף בחלק הראשון. המחיר 2,50 זל.
6. אנו עולים ארצה. ספר למיד השפה העברית לבוגרים, נועד לשעורי ערב והוראה פרטית, עם מלון עברי-פולני-אידיש גרמני קורס למתחילים. בספר מתוארים החיים הלאומיים של עמנו. בספר באו מרגילים וידיעות דקדוק יסודיות. השיטה מדרגת ונוחה לבוגרים. המחיר 2,50 זל.

7. HEBRAJSKI PORADNIK dla samouków, posługujących się podręcznikiem „IWRITH LEWOGRIM“
cz. I. Wydanie polskie; zawiera słowniczek i wyjaśnienia gramatyczne
המחיר 0,80 זל

K s i ę g a r n i a

N. SZAPIRO, Warszawa, Nowolipki 8.